

Nyugat-magyarországi Egyetem
Geoinformatikai Kar

A dohánytermékek jövedéki adójának szerepe a költségvetésben

SZAKDOLGOZAT

Konzulens:

dr. Nagy László
c. főiskolai docens

Készítette:

Weinber Tibor Imre
Levelező tagozat
Igazgatásszervező alapszak (BA)
Ingatlan-nyilvántartó szakirány

Székesfehérvár
2014.

NYILATKOZAT

Alulírott **Weinber Tibor Imre** (neptun kód: XXXXXXXXXX) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy a

A dohánytermékek jövedéki adójának szerepe a költségvetésben

szakdolgozat

(a továbbiakban: dolgozat) **önálló munkám**, a dolgozat készítése során betartottam a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szabályait, valamint az egyetem által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében¹.

Kijelentem továbbá, hogy a dolgozat készítése során az önálló munka kitétel tekintetében a konzulenszt illetve a feladatot kiadó oktatót **nem tévesztettem meg**.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot **nem magam készítettem**, vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogsértés ténye merül fel, a Nyugat-Magyarországi Egyetem **megtagadja a dolgozat befogadását és ellenem fegyelmi eljárást indíthat**.

A dolgozat befogadásának megtagadása és a fegyelmi eljárás indítása nem érinti a szerzői jogsértés miatti egyéb (polgári jogi, szabálysértési jogi, büntetőjogi) jogkövetkezményeket.

Székesfehérvár, 2014. június 6.

.....

Hallgató

¹ **1999. évi LXXVI. tv. 34. § (1)** A mű részletét - az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven - a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézheti.

36. § (1) Nyilvánosan tartott előadások és más hasonló művek részletei, valamint politikai beszédek tájékoztatás céljára - a cél által indokolt terjedelemben - szabadon felhasználhatók. Ilyen felhasználás esetén a forrást - a szerző nevével együtt - fel kell tüntetni, hacsak ez lehetetlennek nem bizonyul.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
1.1. Téma ismertetése, problémafelvetés	3
1.2. Témaválasztás okai	4
1.3. Metodológia	4
2. Központi költségvetés rendszere	5
2.1. Az államháztartási törvény	5
2.1.1. A törvény célja	5
2.1.2. Az államháztartási törvény végrehajtási Kormányrendelete	5
2.2. Az államháztartás	6
2.2.1. Az államháztartás fogalma	6
2.2.2. Az államháztartás feladatai	6
2.2.3. Az államháztartási gazdálkodás	6
2.2.4. Az államháztartás felépítése	7
2.2.5. Központi költségvetés	7
2.2.5.1. A költségvetés elfogadása	8
2.2.5.2. A költségvetés fogalma	8
2.2.5.3. A költségvetési Egyenleg	8
2.2.5.4. A költségvetés bevételeinek fő típusai	9
2.2.5.5. Jövedéki adó szerepe a központi költségvetésben	10
2.3. Dohánygyártmányok jövedéki adóbevétele 2012-2013 évekre lebontva	12
3. Adó	14
3.1. Az adózás pénzügytani szempontja	14
3.1.1. Az adózás célja	14
3.1.2. Az adózás elvei	14
3.2. Állami bevételek	15
3.2.1. Az illeték	15
3.2.2. Járulékok	16
3.2.3. Környezetvédelmi termékdíj	16
3.2.4. Vám	17
3.3. Adózás hatálya	17
3.4. Adóhatóságok	18
3.5. Adó alanyai	18
3.6. Adózó kötelezettségei	19
3.6.1. Jogkövetkezmények	19
3.7. A hatályos adórendszer bemutatása	20
3.8. Fogyasztást terhelő adók	21
3.8.1. Általános Forgalmi Adó	21
3.8.2. Regisztrációs adó	22
3.8.3. Jövedéki adó	22
4. Jövedék	24
4.1 Jövedéki szabályozás története	24
4.2 Jövedék jellemzői	26
4.3 Jövedéki szabályozás alapja	27

4.3.1 A jövedéki termékkörök és adózási szabályaik	27
4.3.1.1. Ásványolaj / 2003. évi CXXVII. Tv. IX. Fejezet/	28
4.3.1.2. Az alkoholtermék / 2003. évi CXXVII Tv. X. Fejezet/	29
4.3.1.3 A sör /2003. évi CXXVII. Tv. XI. fejezet/	30
4.3.1.4. Bor /2003. évi CXXVII. Tv. XII. fejezet/	31
4.3.1.5. Pezsgő /2003. évi CXXVII. Tv. XIII. fejezet/	32
4.3.1.6. Köztes alkoholtermék 2003. évi CXXVII tv. XIV. Fejezet/	33
4.3.1.7. A dohánygyártmányok.....	33
4.3.2. Jövedéki termékek adókötelezettsége.....	36
4.3.3. Adóraktár	36
4.3.3.1. Adóraktárak csoportosítása dohánygyártmányok esetében	37
4.3.3.2. Adóraktár engedélyes	37
4.4. Dohánygyártmányok forgalmazásának speciális szabályai	37
4.4.1. Az adójegy bemutatása	38
4.4.2. 2012 évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről.....	39
4.4.3. A dohányfogyasztás pozitív és negatív gazdasági hatásai.....	40
4.5. A dohánytermék jövedéki adójának hatásai	41
5. Dohánygyártmányok ellenőrzési tapasztalatai	43
5.1. Jövedéki bírság kiszabása lefoglalt dohánygyártmány esetén	43
5.1.2. Jövedéki adó kiszámítása.....	45
5.2. Ellenőrzési tapasztalatok	46
5.2.1 Javaslatok.....	47
5.3. Összegzés.....	49
6. IRODALOMJEGYZÉK	51

1. Bevezetés

1.1. Téma ismertetése, problémafelvetés

Szakedolgozatom témája a dohánygyártmányok jövedéki adója és annak szerepe a központi költségvetésben. Szeretném bővebben kifejtetni azt, hogy miért maradnak el az adóbevételek a sorozatos dohánytermékek áremelkedéséből és a Nemzeti Dohányboltok megalakulása óta, miként vált Magyarország az elsősorban tranzit ország szerepét betöltő országból cél országgá az illegálisan forgalomba került dohánytermékek tekintetében. Jelen munkámban szeretném kifejtetni, hogy a vonatkozó jogszabályok szerint miket tekintünk „jövedéki” terméknek, továbbá mely jogszabályok, amelyek e termékekkel való kereskedelmet szabályozzák. Témaválasztásomban ismertetni szeretném azt a folyamatot, hogy egy hatósági eljárás során hogyan kell az országba illegálisan bekerült dohánygyártmányok lefoglalását elvégezni (gyakorlati példa kapcsán), miként kell kiszámolni annak a költségvetésből hiányzó jövedéki adóját, és a hozzá kapcsolódó jövedéki bírságot hogyan kell megállapítani. A dolgozatomban bemutatom az így felderített jogsértések vizsgálati szakaszát. A dolgozatomban szeretnék – az eddigi tapasztalataim alapján – megoldási javaslatokat tenni arra, hogy hogyan lehetne hatékonyabbá tenni a dohánytermékek jövedéki adójának beszedését. Ezen túlmenően arra is választ keresek, hogy a fekete kereskedelmet milyen módon lehetne visszaszorítani.

Konkrét jogeset kapcsán igyekszem bemutatni, hogy egy az utcán ellenőrzés alá vont személytől milyen eljárási cselekményekkel és hogyan kell végrehajtani az illegálisan forgalomba került dohánytermékek lefoglalást, illetve bemutatom e dohánygyártmányok esetében a jövedéki adónak a számítási példáját. A szakedolgozatomban szeretném ráirányítani a figyelmet arra, hogy a jelenlegi szabályozás az illegális dohánytermékeket a kereskedelmi forgalomban üzletszerűen értékesítő személyek tekintetében nem tartalmaz semmiféle szankciót, ami alkalmas lenne arra, hogy visszatartsa őket a sorozatos jogszabálysértések elkövetésétől. Megoldásokat javasolnék, hogy szerintem a jogszabályok által hogyan lehetne ezt olyan hatékonyan szankcionálni, ami alkalmas a jogkövető magatartás ösztönzésére.

1.2. Témaválasztás okai

Szakedolgozatom témáját leginkább az határozta meg, hogy a Nemzeti adó-és Vámhivatal Pest Megyei Igazgatóságán, azon belül a Járőrellenőrzési Osztályon teljesítek szolgálatot immár 2006. február 01-je óta. A mindennapos munkavégzésem során – álláspontom szerint – kellő szakmai tapasztalatra tettem szert, így jobban átlátom a szakterületet érintő problémákat, mint egy átlagember. Tekintettel azonban arra, hogy a jövedéki szakterület teljes egészében még az abban dolgozók számára is nehezen átlátható – illetve arra, hogy jelen dolgozat terjedelmi keretei behatároltak – ezért döntöttem úgy, hogy egy konkrét jövedéki terméket, a dohányterméket és az azzal kapcsolatos – új szabályozásnak köszönhető – költségvetési problémákat világítom meg. Azt gondolom, hogy jelenleg nagyon is aktuális ez a témaválasztás főleg a Nemzeti Dohányboltok megalakulása óta.

1.3. Metodológia

Szakedolgozatom választott témáját igyekszem több oldalról is megközelíteni. Egyrészt az anyagi jogszabályok vizsgálatával, hogy azok mennyire képesek betölteni a rendeltetési funkciójukat, másrészt a társadalmi hatását vizsgálom, ezen belül, hogy melyek azok a rétegek, akik rákényszerülnek arra, hogy az illegális dohánytermékeket megvásárolják.

A dolgozat az adott problémák leírása és feltárása mellett megoldási javaslatokat tartalmaz, amely így alkalmassá teheti arra is, hogy akár a szakma és a jogalkotó számára – hiánypótló, gondolatébresztő – javaslatokat fogalmazzon meg.

2. Központi költségvetés rendszere

2.1. Az államháztartási törvény

"Az Országgyűlés az államháztartás egyensúlyának és a közpénzekkel való áttekinthető, hatékony, ellenőrizhető gazdálkodás garanciáinak megteremtése céljából a következő törvényt alkotja:"¹

"2011. évi CXCV. Törvény az államháztartásról"

2.1.1. A törvény célja

Ebben a törvényben a jogszerű és átlátható jogszabályi keretet fektették le, amely egyrészt biztosítja az átláthatóságot a központi költségvetési szervek alapításánál, illetve működésük rendjében, másrészt rendelkezik a közfeladatok ellátásáról és azok részbeni vagy egészben történő finanszírozásáról. Természetesen ezen finanszírozásokról külön jogszabály rendelkezik

Az előzményhez mindenképpen hozzá tartozik Magyarország 2011. év december hónapjában elfogadta az államháztartás egyensúlyának és a közpénzek felhasználásának átláthatósága értelmében a 2011. év november 8-án kiadott 2011/85/EU tanácsi irányelv útmutatásai szerint.

2.1.2. Az államháztartási törvény végrehajtási Kormányrendelete

A Kormány az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. Törvény 109. § (1) bekezdés 1-24., 26. és 27. pontjában és az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. Törvény 72. § (1) bekezdés c) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikkében meghatározottak szerint megalkotta az államháztartási törvény végrehajtási rendeletét:

"368/2011. (XII. 31.) Korm. Rendelet"

A kormányrendeletben az államháztartásról szóló törvény részletszabályait találjuk meg, amelyek segítenek eligazodni a törvény útvonalai között.

¹ Forrás: Magyarország.hu, ideje: 2014-05-10., cím: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=142897.263573
2011. évi CXCV. Törvény az államháztartásról

2.2. Az államháztartás

Ebben a fejezetben kívánom megfogalmazni mi is az államháztartás lényeges elemei.

2.2.1. Az államháztartás fogalma

Azt a tevékenységet, amellyel az állam a bevételeit beszedi és összegyűjti az állami költségvetésbe, mint pénzalapba, majd azt felhasználja kiadásai teljesítésére, államháztartásnak nevezzük. Az állam olyan feladatokat lát el a közérdekében, amelyeket a gazdaság többi szereplői nem tudnának megoldani. Ezeket a feladatokat közfeladatoknak nevezzük. Ebből adódóan az állam az államháztartáson keresztül teljesíti feladatait.

2.2.2. Az államháztartás feladatai

Az államháztartás feladata többretegű. Egyrészt az állam a szükséges erőforrások megszerzésével és felhasználásával biztosítja a közösségi feladatok ellátását. Ez az úgynevezett allokációnak. Másrészt a vagyoni értékű jogok örökléséből és a piaci működéséből származó jövedelmi és vagyoni aránytalanságokat korrigálja, más néven újraelosztás. Az államháztartás feladatai közé tartozik, hogy elősegíti a gazdasági növekedés feltételeinek a megteremtését, a megfelelő szintű foglalkoztatást. Vagyis egy úgynevezett egyensúly megőrzésre törekszik.

Ahhoz, hogy ezeket a feladatokat megvalósítsa, a szabályok betartásáról gondoskodik a maga saját eszközeivel, jogi kereteket, vagyis szabályrendszert hoz létre

2.2.3. Az államháztartási gazdálkodás

A gazdálkodáson azt értjük, amikor is az állam a bevételeket beszedi, majd a kiadás teljesítésére felhasználja. Számba kell venni a lehetőségeket és a rendelkezésre álló javakat ésszerűen, gazdaságosan kell felhasználni. Teljesen hasonló módon, mint ahogy az otthoni háztartásunk működik alapesetben, csak nagyban.

2.2.4. Az államháztartás felépítése

2010. január 1-je óta a jogi személyiséggel nem rendelkező társadalombiztosítási alapok és az elkülönített állami pénzalapok a központi alrendszer részét képezik, azaz az államháztartás két alrendszerből áll:

Központi alrendszer

Önkormányzati alrendszer

Nem tartozik az államháztartás körébe: a monetáris politika, illetve az állam magánjogi jogviszonyai.

2.2.5. Központi költségvetés

Szakdolgozatomban a központi költségvetést mutatnám be röviden, érintve a bevételeket illetve kiadásokat. Ezen belül dolgozatom központi témáját a jövedéki adó szerepét vizsgálom a költségvetésben.

A központi alrendszer magába foglalja

- a Magyar Államot, mint a közjogi kötelezettségek és jogosítványok (beleértve az

alapszerűen finanszírozott állami feladatokat) alanyát,

- az alábbi jogi személyeket:

a Magyar Államot,

a központi költségvetési szerveket,

mindazokat a jogi személyeket, amelyeket törvény a központi alrendszerbe sorol,

törvény eltérő rendelkezése hiányában azon költségvetési szerveket, amelyeknek alapítója a Kormány vagy a központi alrendszerbe tartozó jogi személy.

2.2.5.1. A költségvetés elfogadása

Az állami költségvetés tervezésének menetét és szabályait az államháztartási törvény állapítja meg. A Pénzügyminisztériumnak a tárgyév május 31-ig kell a következő évi állami költségvetés irányelveit és fő keretszámait a kormány elő terjesztenie. A kormány június 30-ig tájékoztatja politika fő irányairól az Országgyűlést. A Kormány szeptember 30-ig köteles benyújtani a következő évi költségvetési törvénytervezetet az Országgyűlésnek. A központi költségvetés az Országgyűlés törvényben hagyja jóvá legkésőbb december 31-ig. A költségvetési törvény különleges törvény, mert nem teljesítése nem jár jogi szankciókkal. A költségvetési törvény végrehajtása érdekében a kormányrendeleteket alkot, jogszabályokat ad ki.

2.2.5.2. A költségvetés fogalma

A költségvetés az állam bevételeit és kiadásait teljes körűen tartalmazó, meghatározott időszakra vonatkozó jóváhagyott pénzügyi terv, illetve a tényleges kiadások és bevételek nyilvántartása. Ahhoz, hogy egy állam működőképes legyen, meg kell határoznia tételesen a bevételeket és a kiadási formákat. Ez önmagában még kevés lenne a működéshez, azt is meg kell határozni, hogy milyen formákban valósítsa azt meg. A költségvetés meghatározása a mindenkor hatalmon lévő politikai uralkodó pártnak a felelőssége.

Formailag a központi költségvetés az állam várható bevételeinek és kiadásainak szembeállítását jelenti. Az állami költségvetés bevételeinek és kiadásainak különbözete a költségvetési egyenleg. A költségvetési egyenleg mutathat bevételi többletet, ilyenkor szufficites költségvetésről beszélünk, valamint kiadási többletet, ilyenkor pedig deficitnes költségvetést emlegetünk. Egyes vélemények a GDP százalékában igyekeznek meghatározni a deficit elfogadható szintjét, s leggyakrabban a GDP 3 %-át meg nem haladó mértéket tekintik mérsékelt deficitnek.

2.5.2.3. A költségvetési Egyenleg

A bevételek és a kiadások különbsége a többlet (ha pozitív) vagy a hiány (ha negatív). Ha a bevételt meghaladják a kiadások, akkor deficitnes egyenlegről beszélünk. Ha a bevételek haladják meg a kiadásokat, akkor beszélünk szufficites egyenlegről. Létezik még a kiegyensúlyozott egyenleg is, amikor a bevételi és a kiadási oldal megegyező.

2.2.5.4. A költségvetés bevételeinek fő típusai

Tekintettel arra, hogy dolgozatomban témájában a jövedéki adót emelem ki, a költségvetés kiadási részét nem kívánom részletezni.

a.) Adók és adójellegű bevételek: adó, tb járulék, vámok, állami monopólium.

1.) Adók

Közvetlen adók: SZJA, vállalati jövedelemadó, vagyonadó

Közvetett (indirekt) adók: forgalmi, értéknövekedési, fogyasztási

2.) Járulékok

- a munkabérek arányában a munkavállalók és a munkaadók, valamint a szabad foglalkozásúak egyaránt befizethetik.

3.) Vám

- a vámhatárt átlépő áruforgalomra vetik ki a jogszabályban meghatározott mértékben és feltételek szerint.

4.) Az állami monopólium:

- bizonyos áruk termelésére, forgalmazására, vagy valamely szolgáltatás nyújtása kizárólag az állam joga.
- Egyedáruság
- Részleges (termelési v. értékesítési) monopólium.

b.) Nem adójellegű bevételek: illetékek, díjak, bírságok.

1.) Illeték:

- lehet vagyonátruházási, okirati és eljárási illeték.
- Lehet állandó v. változó összeg

2.) Díjak:

- a közösségi fogyasztás bizonyos szolgáltatásaiért kell fizetni.

3.) Bírság:

- pénzügyi büntetés, melyet az államigazgatás különböző szervei vetnek ki,

c.) Az állami vagyonhoz kapcsolódó bevételek

Bevételeként való megjelenésük nem közhatalmi, hanem tulajdonosi alapon történik.

- privatizáció

- Lehet állami tulajdonban lévő vállalkozások profitja

d.) Adományok, juttatások természetes és jogi

személyektől, az államháztartás más szintjétől, külföldtől.

- A költségvetés bevételeihez juthat magán- és jogi személyektől adomány formájában
- az államháztartás más szintjeitől juttatást kaphat.
- adományt kaphat más országoktól, aki szervezetektől is.

2.2.5.5. Jövedéki adó szerepe a központi költségvetésben

1993. július 1-jén lépett hatályba a magas adótartalmú, az államnak kiemelkedő adóbevételi forrást jelentő jövedéki termékek termelését, kereskedelmét szabályozó új jogi szabályozás, a jövedéki szabályozásról és ellenőrzésről, valamint a bérfőzési szeszadóról szóló **1993. évi LVIII. Törvény**. Ezen szabályozásnak az volt a célja, hogy az állami bevételek biztosítás mellett egyenlő versenyfeltételeket teremtsen a piaci szereplők között, illetve gátat szabjon a feketekereskedelemnek, amelyben további kiskapuk működtek. A jövedéki termékekkel kapcsolatos adóztatási feladatokat ekkor az APEH, míg a forgalmazásukkal összefüggő engedélyezési, ellenőrzési teendőket a Vám- és Pénzügyőrség látta el.

1997. november 04-én fogadta el az Országgyűlés a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló **1997. CIII. Törvényt**. A bevezetett új jövedéki szabályozás célja az adó biztosabb és hatékonyabb beszedése, valamint az Európai Unió által előírt jogharmonizációs követelményeknek való megfelelés volt. Ennek megfelelően a jövedéki termékekre az állami elvonás 1998-tól jövedéki adóként került beszedésre és ezzel egyidejűleg a fogyasztási adótételük megszűnt. A **jövedéki adó** egyben átvette az egyes jövedéki termékeknél fennállt többféle fizetési kötelezettség szerepét is. A másik nagy változás, hogy az új jövedéki adótörvény az összes funkció ellátását a Vám és Pénzügyőrség hatáskörébe utalta.

Magyarország 2004. május 01-jén csatlakozott az Európai Unióhoz, amely változást eredményezett a jövedéki szabályozás területén is. Az európai uniós jogszabályi normák maradéktalan átvétele érdekében hosszantartó előkészületek után **2004. május 01-jén lépett** hatályba a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló **2003. évi CXXVII. Törvény** (jelenleg hatályos jövedéki törvény).

A lenti táblázatban az adatok mutatják (2.1.ábra), hogy a jövedéki adóból mennyi bevétele származott az államnak 2012-ben és 2013-ban.

adatok millió Ft-ban

	2012.évi előirányzat	2012. évi tényleges	2013. évi előirányzat	2013.évi tényleges
Jövedéki adó	913 850	929 407	947 100	897 319

2.1 ábra. Saját forrás, interneten: www.allamkincstar.gov.hu

Az adatok alapján megállapíthatjuk, hogy 2012-ben az előirányzathoz képest nőtt a jövedéki adóból származó bevétel, míg 2013-ban ez a bevétel a tervezetthez képest csökkent. Azt is világosan kitűnik a táblázatból, hogy 2013-ban 2012. évhez viszonyítva kevesebb bevétel folyt be a jövedelemadóból. 897 319 millió Ft lett a bevétel 2013-ban, ami 3,5%-kal kevesebb az előző évhez képest. Ahhoz, hogy kielemezzük mi ennek az oka, szemléletem, hogy a jövedéki adó bevétel milyen elemekből tevődik össze, milyen összegekkel (2.2 ábra).

adatok millió Ft-ban

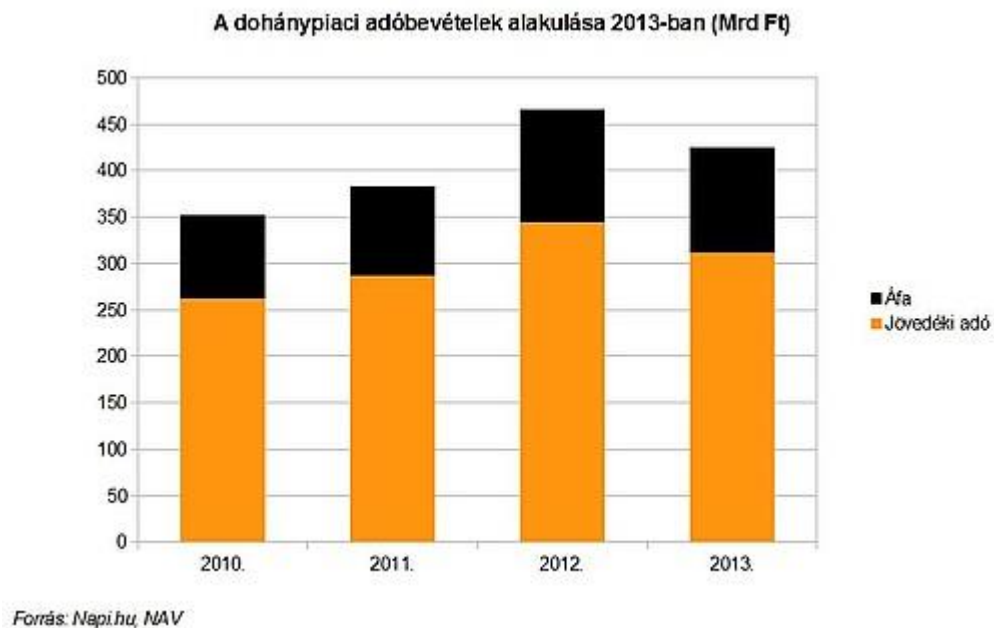
	2012. év	2013.év
Üzemanyagok jövedéki adója	499,8	498,7
Egyéb termékek jövedéki adója	84,9	87,1
Dohánygyártmányok jövedéki adója	344,7	311,6

2.2. ábra saját forrás, internet: www.allamkincstar.gov.hu

A jövedéki adó elmaradást elsősorban az üzemanyagok, illetve a dohánytermékek értékesítésének alacsonyabb szintje okozta. Bevételecsökkentő hatást gyakorolhat még a dohánytermékek értékesítési rendszerében bekövetkezett változás, illetve a dohánytermékek a fogyasztói árának növekedése is. Az üzemanyagok értékesítési volumenére az e-útdíj bevezetése negatív hatású.

A táblázatban kiolvasható, hogy az üzemanyagok jövedéki adójában nincs nagy árbevétel különbség, míg az egyéb termékek jövedelem adójának 2013. évben történő emelkedése betudható a 2013. január 1-jén életbe lépett adóváltozások.

2.3. Dohánygyártmányok jövedéki adóbevétele 2012-2013 évekre lebontva

2.3. ábra

2013-ban visszaesett a dohánytermékekből származó adóbevétel. A NAV adatai szerint 33,1 millió Ft-tal kevesebb összeg folyt be az államkasszába.(2.3.ábra)

A jövedéki adó emelése természetesen a dohánytermékek árának drágulásához vezetett, ami nem kis mértékben hozzájárult a feketekereskedelem erősödéséhez. A 2013-ban bevezetett trafiktörvény tovább erősítette ezt a tendenciát.

Ugyanis minél kevesebb helyen, ráadásul drágábban lehet hozzájutni a dohánytermékekhez, annál nagyobb az esélye, hogy a dohányosok a feketepiac felé fordulnak.

A kormány 2013. július 1-től a dohány kiskereskedelemben addig szokásos négy-öt százalékos árrést tíz százalékra emelte, ami több oldalról is felfelé nyomta a fogyasztói árakat. Így egy átlagos doboz dohánytermék 16 százalékkal került többbe.

A Nemzeti Dohányboltok 2013. évi júliusi bevezetése óta, több mint 30 százalékkal kevesebb cigi fogy. Már nemcsak az ukrán, szerb határ mentén és a fővárosban, de olyan helyeken is megjelentek az illegális termékek, ahol eddig nem.

Ezt tükrözi vissza, hogy tavaly 425 milliárd forint volt a dohánytermékek eladásából származó közvetlen állami bevétel - 311,6 milliárd jövedéki adóból, 113,4 milliárd forint pedig áfa-ból -, szemben a 2012-es 466 milliárddal.

Szakdolgozatomból is kitűnik, hogy a költségvetés bevételi oldalát lehetőség szerint minél pontosabban kell megalkotni, hiszen ez alapján lehet a költségvetés kiadási oldalát meghatározni. Továbbiakban a költségvetéshez szorosan kapcsolódó adózást fejteném ki a bevételi oldal szemszögéből.

3. Adó

Magyarországon a hatályos adótörvény jelenleg a 2003. évi XCII. Törvény, ami az adózás rendjéről szól.

*"1. § (1) E törvény célja az adózás rendjének, az eljárás törvényessége és eredményessége érdekében az adózók és az adóhatóságok jogainak és kötelezettségeinek egységes szabályozása."*²

3.1. Az adózás pénzügytani szempontja

Ebben a fejezetben kívánom bemutatni a jelenleg hatályos magyarországi adózást, célját, alapelveit, a politikai hatását az adózási rendszerre.

Az adórendszer igen sokrétű, és országunkban szinte mindenkit érint, kivétel nélkül.

3.1.1 Az adózás célja

Az adó, mint bevétel, a központi költségvetésben igen fontos szerepet játszik. A politika nem mellőzhető az adóztatás rendszeréből. Mindenkor törekszik, törekednie kell az államnak arra, hogy saját országában egy jó adózási rendszert építsen fel, mely egyszerű, semleges, igazságos, konzisztens, és teljesen stabil, kiszámítható, tekintettel arra, hogy az adó egy kényszer jellegű, vissza nem térülő, visszafizetés nélküli, általános pénzbeli szolgáltatás, amelyet jogszabály alapján hajtanak be. Véleményem szerint ezért fontos az, hogy a mindenkori politikai hatalom igen stabilan épüljön fel, hiszen anélkül semmilyen stabil rendszer nem tud létrejönni. Ez (lenne) az alapja a költségvetés bevételi oldalának és végső soron az adott állam pénzügyi-stabilitási mutatóinak pozitív megítéléshez is elengedhetetlen eszköz. Az adózásnak is természetesen léteznek elvei, melyek lényegében az adóztatás célját szolgálják. Az adózás az egyenlőség, az áldozatelmélet, a hatékonyság, a fogyasztási és a viszont-szolgáltatási elveken alapul.

3.1.2. Az adózás elvei

Az egyenlőség elve azt vallja, hogy vállaljon mindenki azonos áldozatot, tehát – teljesítőképességének megfelelően – mindenki egyforma adót fizessen, míg az

² Forrás: Magyarország.hu, ideje: 2014-05-20, cím: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=75807.256088
2003. évi XCII Törvény Adózás rendjéről

áldozatelmélet lényege szerint a magasabb jövedelműek többet fizessenek. Ez utóbbit nevezzük progresszív adózásnak. A hatékonysági elv szerint a degresszív adó a célszerű, mert a progresszív adó a hatékony területekről allokál tőkét a kevésbé hatékonyakra. A fogyasztási elv szerint a társadalmi össztermelésből való igénybevétel alapján fizessünk adót, és végül a viszont-szolgáltatási elv lényege, hogy az adó az állam által biztosított szolgáltatások ellenértéke legyen. Az adóztatás általános alapelvei között beszélhetünk a közteherviselés, a megbízhatóság, a könnyen teljesíthetőség, és a jutányosság elvéről. Az adóztatásnak több célja van, először is beszélhetünk a pénzügy-politikai célokról, mint általános célról, mint a bevétel, az adóforrás megőrzése. Ezen kívül speciális célokat is megnevezhetünk, mint elosztási, növekedéspolitikai ösztönzési, foglalkoztatáspolitikai, allokációs, és egyéb célok.

Az adózás alapelvei a fizetőképesség szerint, határozott mind mértékben, mind időben, mind ismertség szerint, hogy a legalkalmasabb időszakban lehessen fizetni, illetve, hogy a beszedés a lehető legkevesebb ráfordítással valósuljon meg.

3.2 Állami bevételek

Minden pénzügyi elvonás jogszabályok alapján bevétel elérése céljából történő kényszer jellegű, vissza nem térülő, visszafizetés nélküli pénzbeli szolgáltatás. Pénzügyi elvonások kapcsán meg kell említenünk az illetéket is, mely bizonyos szempontból hasonlóan viselkedik mint az adó (példaként említhető, hogy behajtása – esetenként – adók módjára történik).

3.2.1. Az illeték

Az **illeték** törvényen alapuló fizetési kötelezettség, amely vagyoni érték megszerzéséhez vagy valamely szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódik. Az adó fogalmával szemben a legszembevetőbb különbség, hogy az illetékhez közvetlen ellenszolgáltatás kapcsolódik (kivéve a vagyonszerzési illetéket), továbbá az illeték eseti jellegű.

Alapvető funkciója a közterhekhez való hozzájárulás elvén alapul, és itt is megkülönböztetünk vagyonszerzési és eljárási illetékeket. A vagyonszerzési illetékeken belül beszélünk öröklési, ajándékozási, és visszterhes vagyonátruházási illetékről, míg az eljárási illetékek körébe tartozik az államigazgatási eljárási illeték, a bírósági eljárási illeték, és a bírósági, illetve igazgatási szolgáltatás díja.

A központi költségvetés következő – adóhoz hasonló – bevételi forrása a járulékfizetés. A járulékok között megkülönböztetünk társadalombiztosítási járulékot, munkaadói járulékot (ezeket a munkáltató fizeti); továbbá egészségbiztosítási járulékot, munkavállalói járulékot és a nyugdíjjárulékot (melyet a munkavállaló járandóságából vonnak le). Járulék címen találkozhatunk még szakképzési, idegenforgalmi járulékkal, útalappal, rehabilitációkkal, hozzájárulásokkal.

3.2.2. Járulékok

A **társadalombiztosítási járulékot** a kifizetőnek a biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony alapján adott személyi jellegű kifizetés (juttatás) után kell fizetnie. Az **egészségbiztosítási járulékot** a kifizetőnek a biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony alapján társadalombiztosítási járulékalapot képező kifizetés (juttatás) összegéből kell levonásba helyeznie.

A **nyugdíjjárulékot** a kifizetőnek a biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony alapján társadalombiztosítási járulékalapot képező kifizetés (juttatás) összegéből kell levonásba helyeznie. A **munkavállalói járulékot** a kifizetőnek a főfoglalkozású munkaviszonyból származó bruttó kereset összegéből kell levonnia, míg a **munkaadói járulékot** a kifizetőnek a munkaviszonyból származó bruttó kereset után kell megfizetni.

Bérgarancia járulékot a gazdálkodó szervezeteknek a munkaviszonyból származó bruttó kereset után kell megfizetni. A szakképzési hozzájárulás mértéke a tevékenység ágazati jellegétől függően az éves bérköltség meghatározott százaléka. A rehabilitációs hozzájárulás a megváltozott munkaképességű dolgozók foglalkoztatásáról és szociális ellátásáról szóló jogszabályok alapján kell fizetni. A központi költségvetés járulékfizetési csoportjain belül találjuk még az idegenforgalmi hozzájárulást, és az útalap hozzájárulást, ahol a befizetésre kötelezett a belföldi termelő az általa belföldön értékesített, valamint a saját üzemanyag felhasználás után, továbbá az importőr az általa behozott üzemanyag után.

3.2.3. Környezetvédelmi termékdíj

Az adóként viselkedő költségvetési források között beszélhetünk a **környezetvédelmi termékdíjról**, melynek szerepe, hogy elősegítse a környezeti terhek arányos elosztását és forrást biztosítson a költségvetés számára a környezetszennyezés csökkentéséhez, ösztönözve a takarékos gazdálkodást. Feladata a környezetvédelmi beruházások

finanszírozása egyszeri támogatás keretében, valamint rendszeresen támogatni a hulladékképző termékdíj-köteles termékek újrahasznosítását, gyűjtését, feldolgozását. Az adó tárgya belföldi előállítású vagy importált hulladékképző termék (üzemanyag, gumiabroncs, hűtőberendezés, akkumulátor stb.). Az illetékes adóhatóság korábban a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága volt, majd 2011. január 1-jétől a két állami adóhatóság fúziójából létrejövő Nemzeti Adó- és Vámhivatal tölti be ezt a szerepet.

Meg kell említeni, mint bevételi forrást a különféle pénzbírságot, a lefölözést, a díjat és a vámot.

3.2.4. Vám

A vám, ami már szorosabban kapcsolódik szakdolgozatom konkrét témájához, a termékek, vagy szolgáltatások határon történő átengedéseért fizetett speciális adófajta.

A **vám** tulajdonképpen olyan speciális termékadó, amelyet, az országhatárt átlépő vámáruk (nem közösségi áruk) után kell megfizetni. A vám fiskális, mert állami bevételt képez; protekcionális, mert védi a belföldi (közösségi) termeket, szolgáltatást; egyebekben gazdaságpolitikai eszköz; ár- és külkereskedelmi versenypozíciót befolyásoló.

A vámokat négyféleképpen csoportosíthatjuk, áruforgalom iránya (behozatali, kiviteli, tranzit), gazdaságpolitikai célja szerint (lehet védő, kiegyenlítő, tiltó, terelő stb.), jogforrás szerint (autonóm, és szerződéses), illetve végül meghatározásuk módja szerint (értékvám, mértékvám, illetőleg kombinált).

Hazánk az Európai Unióhoz való csatlakozásával egyúttal a vámunió része is lett, ami annyit jelent, hogy a tagállamok között a vámfizetés megszűnt, de az úgynevezett harmadik országokkal szemben egységes külső vámokat alkalmaznak a tagállamok.

3.3. Adózás hatálya

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban Art.) területi hatálya kiterjed Magyarország területére, vámszabad területre és azon vállalkozásokra, melyek az Európai Közösség tagállamainak területén székhellyel, telephellyel, állandó lakóhellyel, szokásos tartózkodási hellyel nem rendelkező, az általános forgalmi adóról szóló

törvényben meghatározott elektronikus szolgáltatást nyújtó olyan adóalanyra, aki (amely) a szolgáltatást az Európai Közösség valamely tagállamának területén székhellyel, állandó lakóhellyel, szokásos tartózkodási hellyel rendelkező, adóalanynak nem minősülő személynek nyújtja, feltéve, hogy az állami adóhatóságnál elektronikus úton bejelentkezik.

Az Art. hatálya kiterjed továbbá a területi hatályon túl az adó és támogatási formákra, ezen belül konkrétan az adókra, a költségvetési támogatásra, és az adók módjára behajtandó köztartozásokra.

3.4. Adóhatóságok

Magyarországon az adóhatóságok hatáskörét a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. Törvény 72. §-a határozza meg, miszerint első fokon a NAV Adóhatóság területi szervei, és a Kiemelt Adózók és Ügyek Igazgatósága, a NAV Vámhatóság, és a települési önkormányzati adóhatóság (jegyző) jogosult eljárni.

Az adóhatóság illetékességébe tartozik az adó és költségvetési támogatás, a visszaigénylés, az állami kezességvállalás, a járulék, a magánnyugdíj pénztári tagdíj, lakáscélú támogatás, és VPID szám adása. Az illeték kiszabásával, megfizetésével, behajtásával, az eljárási illetékfizetés rendjének ellenőrzésével kapcsolatos ügyben első fokon a NAV megyei, fővárosi igazgatóságai járnak el, míg a szerencsejáték szervezéssel összefüggő hatósági feladatok területében a NAV Központi Hivatala jár el.

A Vámhatóság a regisztrációs adó, külföldi tehergépjármű, jövedéki adó, adójegyes áfa, és a termékimportot terhelő adók ügyében jár el, míg a Jegyző a helyi adók, az önkormányzati adó, köztartozás, belföldi rendszámú gépjárművek adója, a termőföld bérbeadásból származó jövedelem vonatkozásában látja el az adóhatósági feladatát.

3.5. Adó alanyai

Az adóztatás, adózás alanyairól is említést kell tennem, tehát mind az adózónak, mind az adóztatónak természetesen jogai és kötelezettségei vannak egyaránt.

Adózónak nevezzük azt a személyt, akinek adókötelezettségét egyes anyagi vagy eljárási jogszabályok előírják, adófizetőnek pedig azt a természetes, vagy jogi személyt, aki az adót ténylegesen fizeti.

3.6. Adózó kötelezettségei

Itt kell említést tenni az adózó kötelezettségeinek mulasztásáról, melynek – súlyos esetben – akár büntetőjogi konzekvenciái is lehetnek. Az adózó kötelezettségei a bejelentés, nyilatkozattétel, az adómegállapítás, az adófizetés és előlegfizetés, bizonylatkiállítás, megőrzés, a nyilvántartás vezetése, más néven könyvvezetés, az adatszolgáltatás, az adólevonás, adóbeszedés, és a pénzforgalmi számlanyitás, adóköteles kifizetések törvény szerinti teljesítése.

3.6.1. Jogkövetkezmények

Amennyiben ezen, fenti kötelezettségeit megszegi, úgy a 2013. július 1-jén hatályba lépett, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban új Btk.) Különös Részében nevesített bűncselekmények közül a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozóhatósági jogkörébe utalt bűncselekmények megvalósulása is megállapítást nyerhet:

- nemzetközi gazdasági tilalom megszegése (Btk. 327. §),
- nemzetközi gazdasági tilalom megszegése feljelentésének elmulasztása (Btk. 328. §),
- haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélés (Btk. 329. §),
- kettős felhasználású termékkel visszaélés (Btk. 330. §),
- orgazdaság, ha vámellenőrzés alól elvont nem közösségi árura vagy jövedéki adózás alól elvont termékre követik el (Btk. 379. §),
- bitorlás (Btk. 384. §),
- szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése (Btk. 385. §),
- védelmet biztosító műszaki intézkedés kijátszása (Btk. 386. §),
- jogkezelési adat meghamisítása (Btk. 387. §) és iparjogvédelmi jogok megsértése (Btk. 388. §),
- társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással visszaélés (Btk. 395. §),

- költségvetési csalás (Btk. 396. §),
- költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása (Btk. 397. §), jövedékkel visszaélés elősegítése (Btk. 398. §),
- számvitel rendjének megsértése (Btk. 403. §),
- csődbűncselekmény (Btk. 404. §), engedély nélküli nemzetközi kereskedelmi tevékenység (Btk. 406. §),
- versenytárs utánzása (Btk. 419. §),

továbbá

a fenti bűncselekményekkel összefüggésben elkövetett:

- közokirat-hamisítás (Btk. 342-343. §),
- hamis magánokirat felhasználása (Btk. 345. §),
- egyedi azonosító jellel visszaélés (Btk. 347. §),
- bélyeghamisítás (Btk. 391. §),
- pénzmosás (Btk. 399-400. §)
- és a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása (Btk. 401. §).

3.7. A hatályos adórendszer bemutatása

E fejezetben a Magyarországon jelenleg hatályos adórendszer rövid áttekintő ismertetésére teszek kísérletet. Mivel – ismételten utalva szakdolgozatom bevezetésére – igen nagy átfogásról beszélhetünk a magyar adórendszer vonatkozásában, megpróbálom oly módon bemutatni a jelenleg hatályos adórendszert, hogy az átlátható, könnyen értelmezhető legyen. Igen sokféleképpen csoportosíthatjuk az adókat, mint adóalanyok, adóviselés, adó tárgy, adó felhasználása, mértéke, jogosultság, adóztatás jellege, megjelenése, közgazdasági funkciója, időbelisége, behajtás módja, üzemgazdasági folyamat, kötődés és adóztatás jogi alapjai szerint.

Adóalanyok szerint beszélünk természetes és jogi személyről, adóviselés kapcsán pedig direkt és indirekt adóról, továbbá az adó tárgya szerint jövedelmet terhelő, vagyont terhelő adókról. Felhasználása szerint lehet általános és céladó, mértéke szerint lehet lineáris, progresszív, degresszív, jogosultság szerint központi, helyi, és vegyes lehet, míg az adóztatás jellege lehet kötelező, fakultatív. Az adó megjelenése szerint lehet pénzbeli és természetbeni.

Közgazdasági funkciója szerint lehet költséget befolyásoló, nyereséget alakító, nyereség felhasználását érintő, eszközállomány adóztatása, vagyon-és árumozgás, hozadék, fedezeti funkció, befolyásolási funkció, és arányosítási funkció, míg időbelisége alapján lehet folyamatos, illetve egyszeri, rendkívüli.

Behajtás/beszedés módja szerint lehet önadózás, levonás, kivetés, behajtás, üzemgazdasági folyamat szerint beszélhetünk az eszközök adóztatásáról, ezen belül is az eszközbeszerzésről, eszközállományról, az eszközhasználat adóztatásáról, továbbá vállalkozásteljesítmény adóztatásáról, mint az általános adó (áfa), különleges adó (fogyasztási adó), és a vagyonátszállás adóztatása, mint örökösödés, ajándékozás, ingyenes jóváírás.

Az adóztatás jogi alapjai szerint nemzetközi egyezmény, törvény és önkormányzati rendelet alapján kivetett adókról beszélhetünk, és végül kötődés szerint tulajdoni adók, forgalmi adók, vámok, ágazati adók és fogyasztási adókat különböztetünk meg.

3.8. Fogyasztást terhelő adók

A fogyasztást terhelő adók az általános forgalmi adó (Áfa), regisztrációs adó, jövedéki és egyéb adók.

3.8.1. Általános Forgalmi Adó

Az általános forgalmi adó Magyarországon az áfa egy többfázisú, nettó rendszerű adózási forma, amelynél a termelés és a kereskedelem minden állomásán meg kell fizetni a hozzáadott érték alapján. Azonban az adóterhet a végső felhasználó fogja viselni. Más országok adórendszereiben az áfa lehet egyfázisú is, amikor az adott termékre, vagy szolgáltatásra csak egyszer kell áfát fizetni. Az áfa célja, hogy egy fogyasztással arányos, de versenysemleges közteher jöjjön létre, amely hozzájárul az állami bevételekhez.

Hatálya:

- Területi: Magyarország területe
- Személyi: természetes személyek, jogi személyek, jogi személyiség nélküli szervezetek, külföldi vállalkozások fióktelepei
- Tárgyi: belföldi termék forgalmazása és szolgáltatás nyújtása, valamint termékimport törvényi előírás esetén adójeggyel ellátott dohánytermékek.

Mértéke ma Magyarországon: 27%, kedvezményes áfa-kulcsok: 18% és 5%. A törvény ezen felül tételesen (taxatív) meghatározza az Áfa alól mentes termékeket és szolgáltatásokat [pl.: egyetemes postai szolgáltatás nyújtása, az emberi szövet, vér (ideértve a külön jogszabályban meghatározott labilis vérkészítményeket is), anyatej értékesítése, valamint az előzőekben felsoroltakkal és az emberi szerv adományozásával kapcsolatos szolgáltatásnyújtás]

3.8.2. Regisztrációs adó

A Regisztrációs adó a forgalomba hozandó személyautók, lakóautók és motorkerékpárok után kötelezően fizetendő adó. Az adó mértéke függ a jármű műszaki paramétereitől, a környezetvédelmi besorolásától, valamint a forgalomba helyezés idejétől. Minél régebben helyezték forgalomba az adott járművet, annál több regisztrációs adót kell fizetni. Emellett minél jobb egy jármű környezetvédelmi besorolása, annál kevesebbet kell fizetni utána.

3.8.3. Jövedéki adó

Jövedék adózás alá tartoznak az úgynevezett **ABC-termékek**, melyekre az állam adót vet ki.

- **Alkohol**: szeszes italok: sör, bor, pezsgő, égetett italok, stb.
- **Benzin**: ásványolajtermékek: benzin, gázolaj, kerozin, stb., nem ásványi eredetű tüzelőanyagok: biodízel.
- **Cigaretta**: dohánytermékek: cigaretta, szivar, vágott dohány.

Az országok maguk határozzák meg, hogy mely termékekre mekkora mértékű jövedéki adót vetnek ki. Az Európai Unión belül azonban jogharmonizáció folyik a jövedéki termékek terén.

Az állam legfontosabb feladata, hogy a központi költségvetésbe befolyt bevételeket megfelelően tudja újra elosztani. Jelen adórendszerünk a munkának a jövedelmét és a fogyasztást terheli leginkább. Sokkal inkább arra kellene törekedni, hogy minél kedvezőbb adóterhek legyenek, ami visszacsábítaná az embereket idegen országokból, új vállalkozások jönnének létre, az embereket nem minimálbéren jelentenék be a foglalkoztatók. Emiatt lenne fontos, hogy mindenki a képességei szerint fizessen a központi költségvetésbe.

4. Jövedék

4. 1 Jövedéki szabályozás története

A jövedék szó eredete, jelentése:

A „jövedék” elnevezés a legtöbb ember számára nem mond sokat. Az elnevezés az eredetileg német *Gefall* szó szó szerinti fordítása.

Hazánkban a XVI. századra tehető a jövedéki termékek körének kialakulása. Ebben az időszakban alakult meg a magyar királyi kamaraszervezet, amely az időszakban jelentős bevételt eredményező "só" kereskedelmet adóztatta meg és az ebből befolyt összeg – ami gyakorlatilag egyfajta fogyasztási adónak tekinthető – az akkori költségvetést illette meg. Az adó beszedésével az úgynevezett "sóhivatalok" foglalkoztak, melyek a sóbányák közelébe létesültek. A só volt az első egyedi áru, ami jövedéki terméknek minősült.

Nem váratott sokat magára a jövedéki termékek körének bővülése, hiszen idővel "csatlakozott" a só mellé – a felsorolás teljesség igénye nélkül – a dohány, arany, cukor, lőpor, szaharin. Érdeemes megjegyezni, hogy már ebben az időszakban használták a dohánytermékek tekintetében az adójegyet, a cukor vonatkozásában pedig a zárjegyet.

A történelem során egyértelműen látható, hogy a jövedéki termékek már akkoriban meghatározó tételei voltak a bevételi forrásoknak. A jövedéki termékek megfogalmazásának talán a legpontosabb meghatározása, hogy olyan egyedi áruk, termékcsoporthoz gyűjtő elnevezését jelenti, melyek kiemelt adó tartalmukra és ezzel jelentős költségvetési forrástényező szerepükre tekintettel az állam ezen adók beszedését saját maga kívánja elvégezni, ha úgy tetszik nem adja ki "harmadik" fél részére. Ez támasztja alá, hogy az állam e termékeknek már felügyeli az előállításukat és a velük való kereskedelmet is. Nem véletlenül, hiszen az ország éves költségvetésének jelentős hányadát érinti.

Ezzel egyidejűleg meg kell jegyeznünk, hogy nem kizárólag a jövedéki bevételek miatt lehet fontos egy-egy termék jövedéki terméké minősítése, hiszen esetenként az adómérték elenyésző (vagy éppen nulla). A jövedéki termékek körének meghatározása során ugyanis olykor éppen a kiemelt ellenőrzés miatt – annak másodlagos funkciója – a termékek eredetiségének megőrzése, az azokkal való visszaélés megakadályozása, visszaszorítása a jogalkotói cél. Példaként lehet említeni (a korábbi szabályozás alapján) a

fűszerpaprika és a bor jövedéki terméké nyilvánítását. A fűszerpaprika jövedéki terméknek minősítésének jogpolitikai célja ugyanis elsősorban annak az eredetiségnek és minőségnek a megőrzése volt, amit egykor a magyar fűszerpaprika jelentett a hazai és a nemzetközi piacon. Még élénk emlékek élhetnek bennünk a kilencvenes évek nagy vihart keverő híreiről, amik arról számoltak be, hogy a fűszerpaprikába téglaport és ólomfesték tartalmú egyéb por őrleményeket kevernek a dúsítás és a tömegnövelés – ezzel együtt a profitmaximálás – érdekében. Hosszú ideig maradt zárjegyköteles termék még azt követően is, hogy a jövedéki termékek köréből kikerült.

Elmondhatjuk ugyanakkor, hogy a történelem során az egyre fejlődő gazdasági, társadalmi, fogyasztási szokások hatására változtak meg a jövedéki termékek köre: többek között volt jövedéki termék a só, paprika, kávé, szesz, bor, sör, dohány, de még a lottó is. Ezen termékek közül az idő múlásával a nagyobb része elkopott, mint jövedéki termék, illetve más szabályozás alá kerültek.

Magyarországon a rendszerváltás 1989-1990-ben ment végbe, amely következtében az országban kaotikus állapotok uralkodtak az adóigazgatásban, ami markánsan kihatott az ország gazdasági életére is. A környező "szocialista" országokban nem egyformán indult meg a gazdasági visszaesés. Némely országok gazdasága fejlettebb volt, míg másoké kevésbé fejlett. Ez remek táptalajt adott a fekete gazdaságnak, hiszen az árak teljesen különbözőek voltak, ez leginkább a jövedéki termékek árában jelent meg, ami a feketegazdaság élénkülését eredményezte. Az ásványolaj termékek drasztikus áremelkedése – a jövedéki adó bevezetésének és emelkedésének okán – soha nem látott szervezett bűnözési tevékenységet eredményezett, amire sem a nyomozó hatóságok, sem az egyéb közigazgatási szervek nem voltak felkészülve. A különféle ásványolajtermékek adómértékének eltéréséből, illetve az egyes szomszédok országok által alkalmazott alacsony adómértékek miatt a gázolaj és egyéb olajszármazékok (pl.: háztartási tüzelőolaj) olyan extraprofitot jelentettek, amely felvette a harcot a kábítószer kereskedelemről származó bevételekkel, ráadásul a várható büntetések – az esetleges elmarasztalások esetén – sokkal enyhébbek voltak. Az ország gazdaságának talpra állításához pénzre, szabályozott jogi keretekre és megfelelő hatékonyságú ellenőrzésre volt szükség. A gazdaság fejlődését egy dinamikus gazdaságpolitikával lehetett elérni, amelynek szerves része volt a jövedéki termékek szabályozott keretek között történő

megadóztatása, amely egyrészt a feketekereskedelem visszaszorítására volt hivatott, illetve az állami bevételek biztosítását szorgalmazta.

A jelenlegi jövedéki szabályozás egy bonyolult fejlődési folyamat eredményeként jött létre, amelynek szerepe az illegális kereskedelem visszaszorítása, illetve ellenőrizhető csatornába terelése volt. A bevételek biztosításának igénye hívta életre a jövedéki szabályozást, amelynek eredménye lett az 1993. évi LVIII. Törvény (Jszt.) megalkotása első lépcsőben, illetve később az 1997. évi CIII. („rég” Jöt.) törvény második lépcsőben. Mindkét esetben a törvény a vámhatóság feladat- és hatáskörébe utalta a jövedéki termékekkel kapcsolatos engedélyezési, ellenőrzési és adóztatási feladatokat, de az ezekből származó bevételeket a fogyasztási adó keretei közé szorította. A 2004. május 1-jei Európai Unióhoz történő csatlakozást követően a jogharmonizáció hatására alkotta meg az országgyűlés a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. Törvényt. (a továbbiakban Jöt.)

4.2 Jövedék jellemzői

A jövedéki adó szerepe a magyar gazdaságban vitathatatlan jelentőségű és ez az elkövetkezendő évek során prognosztizálhatóan növekedni fog, mivel a gazdasági válság Magyarországon is erőteljes gazdasági hanyatlást okozott. A jövedéki adókhoz hasonló fogyasztási, fogyasztástól függő adók az állami költségvetés előre, stabilan tervezhető bevételeit jelentik. A jövedéki szabályozás a fentiekből is jól láthatóan rendkívül bonyolult, összetett folyamat, amely a laikusok számára gyakran érthetetlen. Az átlagemberek (de, gyakran még a szakmabeliek is) nehezen igazodnak el a törvény útvesztői között. Álláspontom szerint kijelenthetjük, hogy a jelenlegi gazdasági viszonyok megkövetelnék egy hatékony jogszabály kodifikációját a központi költségvetés feladatainak biztosítása érdekében.

4.3 Jövedéki szabályozás alapja

„A központi költségvetés feladatainak ellátásához szükséges bevételek biztosítása, a jövedéki termékek adóztatásához szükséges feltételek megteremtése érdekében, illetve abból a célból, hogy a jövedéki termékek piacán a versenysemlegesség érvényesülhessen, figyelemmel az Európai Unióhoz való csatlakozásból fakadó követelményekre, az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:”³

2003. évi CXXVII. Tv, amely magában foglalja a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényi rendelkezéseket

Szeretném először is leszögezni melyek a jelenlegi szabályozás alapján a jövedéki termékek:

4.3.1 A jövedéki termékkörök és adózási szabályaik

A jelenleg hatályos jövedéki törvény szerint a következő termékek a jövedéki termékek, amelyekkel bárminemű előállítási, behozatali, forgalmazási, birtokban tartási tevékenység jövedéki ügynek számít.

3.§ (2) Jövedéki termékek:

- a) az ásványolaj,
- b) az alkoholtermék,
- c) a sör,
- d) a bor,
- e) a pezsgő,
- f) a köztes alkoholtermék,
- g) a dohánygyártmány.

A jövedéki termékek adójából befolyt bevételek mind egy szálig a központi költségvetést illeti meg. Emiatt lenne fontos, hogy a feketekereskedelmet a lehetőség szerint mindjobban felszámolni. Ez egy szélmalom harc, amit tudjuk jól teljesen megszüntetni soha nem lehet, hiszen ezen termékek azok, amelyekből ha van olcsóbb kínálat, még ha nem is olyan minőségű, akkor is lesz kereslet.

³ Forrás: Magyarország.hu, idő: 2014-05-04, cím: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=76336.255490
2003.évi CXXVII. Törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól

4.3.1.1. Ásványolaj / 2003. évi CXXVII. Tv. IX. Fejezet/

A törvény fejezete tételesen felsorolja vámtarifaszám szerint mely tarifaszámok alá tartozandó termék minősül ásványolajnak: 50.§. (1). Meghatározza továbbá, hogy minden olyan termék, amit üzemanyagként felhasználnak, illetve üzemanyaghoz adnak adalékként, hígítóanyagként. Léteznek az úgynevezett ellenőrzött ásványolaj termékek illetve megfigyelt ásványolajtermékek.

- **a kőolajtermék:** a vegytiszta metán és propán, a motorbenzin, a gázolaj, a tüzelőolaj és könnyű fűtőolaj és bármilyen anyag, amely belsőégésű motorok hajtóanyagaként szolgál (ide értve a vizet is!!!) kőszénkátrány-kátrány illetve olajszármazékaik, benzol, toluol, xilol, más aromás szénhidrogén, kreozotolaj, nyers könnyűolajok, nyers kőolaj, spec. Benzin, benzin, repülőbenzin, könnyű, közép és nehézpárlatok, vazelin, paraffinviasz, szénhidrogének és származékaik,
- **ellenőrzött ásványolaj termékek:** benzol, toluol, xilol, aromás szénhidrogének, aciklikus szénhidrogének, orto-xilol, meta-xilol, para-xilol, xilolizomerek,
- **megfigyelt termék:** (gazolin, biodizel, nyersolaj, földgáz-kondenzátumok, kenőolajok, kopogásgátló szerek, adalékanyagok ásványolaj termékekhez, szerves oldószer keverékek, hígítók, lakk-festékeltavolítók (85-95%- ban ásványolaj tartalommal),

az adó alapja a 15 °C hőmérsékletre számított és Magyar Szabványos ásványolaj termékekre, és az adó mértéke:

- ólmozatlan benzinre: 120.000 Ft/ezer liter
- ólmozott benzinre és a petróleumra: 124.200 Ft/ezer liter
- tüzelő-fűtőanyag célra használt gázolajra: 110.350 Ft/ezer liter
- üzemanyag célú gázolajra: 110.350 Ft/ezer liter
- fűtőolaj: 4425 Ft/ezer kg, üzemanyagkénti felhasználás esetén: 116.000 Ft/ezer kg
- fűtőolaj: 40.000 Ft/ezer kg, üzemanyagkénti felhasználás esetén: 116.000 Ft/ezer kg
- cseppfolyósított szénhidrogénre közúti járművek üzemanyagaként: 95.800 Ft/ezer kg,

-egyéb motorikus célú felhasználásnál: 12.095 Ft/ezer kg, egyébként: 0Ft/ezer kg

az adó mértéke ha az ásványolaj termék nem felel meg a Magyar Szabvány előírásainak

- a fenti első négy esetben a meghatározott adómérték: 40.000 Ft/ezer literrel növelt összege
- fűtőolaj és cseppfolyósított szénhidrogén esetén (utolsó három esetben) a meghatározott adómérték: 20.000 Ft/ezer kilógrammmal növelt összege

4.3.1.2. Az alkoholtermék / 2003. évi CXXVII Tv. X. Fejezet/

Termékmeghatározás

- ***a szesz*** ***ital***: az etilalkoholból, borpárlatból hideg úton előállított rum, pálinka, vodka, whisky, likőr, brandy, különleges borpárlat, fogyasztási borpárlat, kevert ital, gyümölcspálinka alapú ízesített szesz ital, valamint az egyéb nem gyógyászati célú, a 20 tömegszázaléknál több alkoholt tartalmazó, közvetlen emberi fogyasztásra alkalmas szesz ital;

- ***a szeszgyártási termék***: a nyersszesz, a finomított szesz, a víztelenített szesz, a regenerált szesz, a denaturált szesz,

- ***pálinka***: a lepárlással előállított pálinka;

- ***a borpárlat***: a magas és közép fokú, valamint a közvetlen lepárlással előállított fogyasztási borpárlat;

- ***az ipari szesz***: gyártásánál, a pálinka és borpárlat előállításánál keletkezett alszesz, elő- és utópárlata;

„63. § (1)⁴⁰⁰ E törvény alkalmazásában alkoholtermék alatt

a) a 2204, a 2205, a 2206 vámtarifaszámú, 22 térfogatszázaléknál nagyobb alkoholtartalmú,

b) a 2207 és a 2208 vámtarifaszámú, 1,2 térfogatszázaléknál nagyobb alkoholtartalmú,

c) a 2207 és 2208 vámtarifaszámú terméket oldott vagy oldatlan állapotban tartalmazó, 1,2 térfogatszázalékot meghaladó alkoholtartalmú, az a) és b) pontban említett vámtarifaszámok alá nem tartozó terméket kell érteni.”⁴

Az adó alapja

az adó alapja a 20 °C hőmérsékletre számított alkohol termékekre, valamint az adó mértéke:

- 333.385 Ft/ 100 térfogat-százalékos etilalkohol (tisza szesz) tartalommal hektoliterben (1Hl=100 liter)
- Egyéb szeszesitalok tekintetében: 476.270 Ft/ HLF
- 333.385 Ft/ 100 térfogat-százalékos etilalkohol (tisza szesz) tartalommal hektoliterben szeszfőzdei párlat esetén (bérfőzött párlat, pálinka) 50 liter mennyiség fölött illetve eladásra, 50 literig 0 Ft/ HLF

4.3.1.3 A sör /2003. évi CXXVII. Tv. XI. fejezet/

Termékmeghatározás

- **a sör** a Kombinált Nomenklatúra alapján a 2203 vámtarifaszám alá sorolt termékek, valamint a 2206 vámtarifaszám alá sorolt alkoholmentes és sör italok elegyét kell érteni, amelyek alkoholtartalma több mint 0,5 térfogatszázalék.

Adóalap, Adómérték

A sörnek az adó alapja a mennyisége, hektoliterben és alkoholfokban mérve.

Az alkoholfok a 20 C°-on mért térfogatszázalékban kifejezett alkoholtartalom.

Az adó mértéke alkoholfokonként 1620 Ft/Hl

Sörfőzdében előállított sörre alkoholfokonként 810 Ft/Hl.

⁴ Forrás: Magyarország.hu, idő: 2014-05-04, cím: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=76336.255490
2003.évi CXXVII. Törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól

Adómentesen lehet házilag előállítani 1000 litert meg nem haladó mennyiségű sört, amely kifejezetten családi felhasználásra készült és nem értékesítik.

4.3.1.4. Bor /2003. évi CXXVII. Tv. XII. fejezet/

Termékmeghatározás

Bor alatt kell érteni a törvény alkalmazásában:

A 2204, 2205 vámtarifaszám alá tartozó terméket – a pezsgő kivételével –, amennyiben

- tényleges alkoholtartalma 1,2 térfogatszázaléknál nagyobb, de legfeljebb 15 térfogatszázalék és amely kizárólag erjedéssel keletkezett,
- tényleges alkoholtartalma 15 térfogatszázaléknál nagyobb, de legfeljebb 18 térfogatszázalék és amely kizárólag erjedéssel keletkezett és adalékanyagot nem tartalmaz; (szőlőbor);

A 2204 és 2205 vámtarifaszám alá tartozó terméket- pezsgő kivételével- amennyiben ténylegesen az alkoholtartalma 1,2 térfogat százaléknál nagyobb de legfeljebb 10% és nem kizárólag erjedéssel keletkezett.

- Adalékanyag: a szőlőbor gyártásához engedélyezett kiegészítő és segédanyagok.
- A tényleges alkoholtartalom: a 20 C°-on a termékben lévő 100% alkohol térfogatának aránya a teljes térfogathoz viszonyítva.

Adóalap, adómérték

Az adó alapja a bor mennyisége hektoliterben mérve.

- szőlőborra 0 Ft.
- egyéb borra: 9870 Ft.

Adómentes:

- a saját művelésben megtermelt szőlő valamint a saját termés mennyiségével megegyező szőlő megvásárlásával évente és családonként legfeljebb 1000 liter saját fogyasztásra.

- Aki nem rendelkezik saját szőlőterméssel, a gazdasági évente családonként 500 kg szőlőt vásárolhat, amelyből saját fogyasztásra készít bort.

-Az a magánszemély, aki előállít, családtagja vagy vendégei által naptári évente elfogyasztott 1000 litert meg nem haladó egyéb bor. Ezt a bort értékesíteni nem lehet. Aki ilyen bort előállít annak bejelentési kötelezettsége van az illetékes vámhatósághoz, ahol meg kell adnia az előállító nevét, lakcímét (előállítás címe ha nem a lakcímen történik az előállítás), az előállítani kívánt egyéb bor mennyiségét illetve mikor kívánja megkezdeni az előállítást.

Gazdasági év a megelőző év december 1-től a tárgyév november 30-ig.

4.3.1.5. Pezsgő /2003. évi CXXVII. Tv. XIII. fejezet/

Termékmeghatározás

Pezsgő alatt értjük a 20 °C-on oldott állapotú, dróttal vagy szalaggal lezárt minimum 3 bár vagy ennél nagyobb nyomású szén-dioxiddal dúsított italt amely:

- amely kizárólag erjedéssel készült, tényleges alkoholfoka min. 1,2 max. 13 térfogatszázalék és a 2204 10, 2204 21 10, 2204 29 10, 2205 vámtarifaszámok alá sorolandóak.

- amely nem kizárólag erjedéssel keletkezik, tényleges alkoholfoka min. 1,2 max. 13 térfogatszázalék és a 2204 10, 2204 21 10, 2204 29 10, 2205 és 2206 00 91 vámtarifaszám alá tartoznak

- kizárólag erjedési eljárással készül, amelynek a tényleges alkoholtartalma min. 13 és max. 15 térfogatszázalék és a 2206 00 91 vámtarifaszám alá tartozik.

Adóalap, Adómérték

Az adó alapja a pezsgő esetében hektóliterre levetítve: 16.460 Ft / Hl

Megengedi a törvény a magán előállítást is, mely évente nem haladhatja meg az 1000 litert pezsgő előállítását, melyet családtagjainak és vendégeinek kínálhat, de értékesítését a jogszabály nem engedi. Ennek törvényi feltétele, hogy minden egyes előállításról,

illetve az előállítás megelőző harmadik napig be kell jelenteni az illetékes jövedéki vámhivatalhoz megjelölve az előállító nevét, lakcímét, ha nem egyezik meg az előállítási címmel, akkor az előállítási címet is, illetve az előállítandó pezsgő mennyiségét.

4.3.1.6 Köztes alkoholtermék /2003. évi CXXVII tv. XIV. Fejezet/

Termékmeghatározás

Köztes alkoholtermék esetében kétféle meghatározással találkozunk:

- léteznek a habzó köztes alkoholtermékek
- nem habzó köztes alkoholtermékek

A habzó köztes alkoholtermék tényleges alkoholterméke 1,2 térfogatszázaléknál nagyobb és legfeljebb 22 térfogat-százalékú, melyek a - sör, bor, pezsgő kivételével - a 2204, 2205 vagy a 2206 vártarifa szám alá sorolandóak illetve nem gombaformájú a dugója és nem dróttal vagy szalaggal zárják le az üveg tetejét. 20 °C fokon oldott állapotúnak kell lennie és az üvegben legalább 3 bár túlnyomásnak kell lennie, melyet szén-dioxiddal idéznek elő.

Nem habzó köztes alkoholtermék esetében szintén a sör, bor, pezsgő és a habzó köztes kivételével, melyek a 2204, 2005 és a 2206 vámtarifaszám alá tartoznak és a tényleges alkoholtartalma 1,2-nél nagyobb de legfeljebb 22 térfogatszázalék.

Adóalap, Adómérték

A köztes alkoholtermékek adójának az alapja a hektoliterenkénti 25 520 Ft.

4.3.1.7. A dohánygyártmányok /2003.évi CXXVII. tv. XV. Fejezet/

Az EU Tanács – mivel számos különböző típusú dohánygyártmány létezik, amelyeket egymástól jellemzőik és felhasználási céljuk alapján különböztetnek meg – a 95/59/EK tanácsi irányelv rendelkezik a dohánygyártmányok adóügyi értelemben vett termék-meghatározásáról. Az irányelv értelmében dohánygyártmánynak minősül a cigaretta, szivar, szivarka, valamint a fogyasztási dohány.

Termékmeghatározás

- a dohányrúd: - amely dohányzásra alkalmas, de nem minősül szivarnak vagy szivarkának - amelyet egyszerű eljárással cigarettapapír- hüvelybe tesznek vagy cigaretta papírba becsavarják (cigaretta)
- a dohányrúd amely 100%-ban dohányból készítenek
- a dohányrúd amely a természetben megtalálható dohányból készül borítékkal

- a dohányrúd kevert töltettel, amely kocsonyázott, megegyezik a szivar színével és teljesen befedi a terméket még a filtert is, kivéve a szopókával ellátottakat. Nem lehet a tömege kevesebb filter és szopóka nélkül az 1,2 grammnál és a borítékot 30 fokos szögben tekernek fel a dohányrúd hossz tengelyével spirálisan

- a dohányrúd kevert töltettel, amely kocsonyázott, megegyezik a szivar színével és teljesen befedi a terméket még a filtert is, kivéve a szopókával ellátottakat, melyet nem fed külső boríték. Nem lehet a tömege kevesebb filter és szopóka nélkül a 2,3 grammnál és a kerülete 34 mm a dohányrúd hosszának egyharmadán (szivar, szivarka)

- olyan dohányvágat, amelyet iparilag nem dolgoztak fel és dohányzásra alkalmas, amelyben a dohány szemcsék tömegének több mint negyede kisebb, mint 1,5 mm (finomra vágott fogyasztási dohány)

- olyan dohányvágat, amely ipari feldolgozás nélkül dohányzásra alkalmas az előző pont kivételével (egyéb fogyasztási dohány)

- kész dohányvágat olyan dohánygyártmány, amely pipában történő elszívásra (pipadohány), a cigarettadohány esetében kézi töltésű cigaretta elkészítésre szolgál. Dohánytörmelék a feldolgozott dohány és a dohánygyártmányok készítése során keletkező melléktermékek, maradványok.

- nem lehet dohánygyártmány, amelyek kizárólag gyógyászati célt szolgálnak, illetve gyógyhatású anyagot tartalmaznak, dohányt azonban nem.

Füst nélküli dohánytermékek:

- rágasra szolgáló dohánytermék: a formázott rágódohány,
- tüsszentésre szolgáló dohánytermék: a por alakú burnót,
- szájon át fogyasztott dohánytermék: a dohányzásra, illetve rágasra szánt termékeken kívül minden szájon át való használatra szánt, teljes egészében vagy részben dohányból készült, porított vagy szemcsés, illetve e két forma bármely kombinációja révén előállított termék, különösen a zacskóban vagy likacsos szerkezetű zacskóban, valamint az élelmiszerhez hasonló formában kiszerelt termék.

A jelenleg hatályos jövedéki szabályozás szerint a füst nélküli dohánytermékek nem minősülnek jövedéki terméknek, mivel dohányt egyáltalán nem tartalmaznak, ezért jövedéki adókötelezettség alá nem esik, nem kell adójegyet sem alkalmazni ilyen esetben.

Gyógyászati célra azt lehet használni, amely gyógyhatású anyagot tartalmaz, és ennek igazolásaként a termék rendelkezik az illetékes hatóság (jelenleg a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet) által kiadott forgalomba hozatali engedéllyel. Ilyen például az elektromos dohánytermék, azonban a fenti engedély hiányában gyógyszerészeti terméknek nem minősül.

Adóalap, adómérték

Dohánygyártmányok esetében kétféle adót kell figyelembe venni:

- Egyrészt a százalékos adómérték, azaz a szokásos kiskereskedelmi eladási ár
- Másrészt létezik egy tételes adómérték, ami ezer szálra értendő.

Ezeket figyelembe véve a cigarettaár 12.500 Ft/1000db és a kisker eladási ár 31%-a, de minimum 24.920 Ft. darabonként.

A cigaretták esetében meg kell kétszerezni a darabszámot a jövedéki adó megállapításnál, ha annak hossza szopóka és füstszűrő nélkül a 8cm-t meghaladja de kevesebb, mint 11 cm; háromszorozni kell, ha annak hossza szopóka és füstszűrő nélkül 11 cm-nél nagyobb, de nem hosszabb 14 cm-nél és így tovább.

- Szivar, szivarka esetében a kisker ár 28,5 %-a.
- Finomra vágott fogyasztási dohány kisker árának 52%-a, de minimum 12.460 Ft./Kg.

- egyéb fogyasztási dohány esetében a kisker ár 32,5%-a, de minimum 12.460Ft./Kg.

A kiskereskedelmi eladási ár az az ár, amit az adóraktár engedélyese, a bejegyzett kereskedő illetve az importáló az adójegyen feltüntetett, amely tartalmazza az általános forgalmi adót.

A felsorolt jövedéki termékek közül a szakdolgozatomban a dohánygyártmányokat kívánom bővebben kifejteni.

4.3.2. Jövedéki termékek adókötelezettsége

Jövedéki adóköteles ezen jövedéki termékeknek a belföldön történő előállítása illetve belföldre történő behozatala. A belföldi előállítás nem más, mint bármilyen alapanyagból, bármilyen termék felhasználásával, bármilyen eljárással végzett termelési, kiserelési, feldolgozási tevékenység. A Jövedéki törvény a 7.§-a a kivételeket tételesen felsorolja, mely eljárások nem minősülnek az előző mondatban felsorolt tevékenységek miatt belföldi jövedéki termék előállításnak.

Az adókötelezettségnek teljes körű ellenőrzése érdekében a törvény meghatározza azt is, hogy adóköteles jövedéki terméket kizárólag adóraktárban vagy vámfelügyelet mellett lehessen előállítani. Belföldre történő behozataluk esetén pedig adóraktárba vagy adómentes felhasználó üzemébe kerüljenek tárolásra, raktározásra.

4.3.3. Adóraktár

Az a fizikailag elkülönített (lehet kerítés, fal, mérési pont), helyrajzi számmal azonosítható, egy technológiai egységet képező üzem, ahol az engedélyezett termék előállítását, raktározását, tárolását végzik. Ezen raktár létesítése csak is Adóraktári engedély birtokában lehetséges, a megfelelő jövedéki biztosíték nyújtása mellett teszi lehetővé a termékek adómentes tárolását.

A törvény szigorú nyilvántartások vezetését írja elő meghatározott adat tartalommal, melyeket a vámhatóságnak jóvá kell hagynia. (termelési napló, termékmérleg, vevő nyilvántartás, külön nyilvántartás). Ezen nyilvántartásoknak a célja, hogy minden egyes munkafolyamat mindvégig figyelemmel kísérhető legyen, megkönnyítve ezzel a váratlan jövedéki ellenőrzéseket is. Ilyen követelmények: jövedéki termék készlet megállapítása, jövedéki termék kiserelése, ha már adózott volt a termék, de valamiért visszaszállították,

meg lehessen állapítani az újrafeldolgozást, szállítási jövedéki biztosíték nyújtása, ha esetlegesen a termék út közben elveszne.

4.3.3.1. Adóraktárak csoportosítása dohánygyártmányok esetében

Termelői adóraktár

- a.) dohányüzem
- b.) dohánygyár

Tároló vagy szállító adóraktár

- a.) üzemi dohánygyártmányraktár
- b.) dohánytároló adóraktár
- c.) tranzitadóraktár
- d.) utasellátó adóraktár

4.3.3.1.1 Jövedéki biztosíték adóraktáranként

- a.) dohányüzem és dohánytároló adóraktár esetében legalább 5 millió forint
- b.) dohánygyár és az üzemi dohánygyártmány raktár esetében legalább 50 millió forint
- c.) adóraktáranként, illetve több adóraktárat üzemeltető engedélyes esetében legfeljebb 200 millió forint.

4.3.3.2. Adóraktár engedélyes

14. *adóraktár engedélyese*: az a személy, aki (amely) az adóraktárban – az e törvényben meghatározott engedély birtokában – jövedéki termék előállítására, illetve olyan jövedéki termék tárolására, raktározására jogosult, amely után az adót még nem fizették meg;⁵

4.4. Dohánygyártmányok forgalmazásának speciális szabályai

A dohánygyártmányok értékesítésekor csakis olyan adójeggyel ellátott terméket lehet értékesíteni, amin adójegy található. Az adójegy az áfa törvényben leírtaknak megfelelően

⁵Forrás: Magyarország.hu, idő: 2014-05-04, cím: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=76336.255490
2003.évi CXXVII. Törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól

tartalmazza dohánytermék áfával növelt értékét is. Az adójeggyel ellátott terméket csak és kizárólag az adójegyen feltüntetett áron lehet értékesíteni.

4.4.1. Az adójegy bemutatása

2012.december 1-től a 4.1 képen látható adójegyet kell alkalmazni:

4. 1 kép

Az adójegy fekvő téglalap alakú. Az adójegy jobb oldalán Merkúr embléma látható. Az adójegy egy sorszámot, a termék kiskereskedelmi eladási árát, hány szál cigarettát tartalmaz a termék, tartalmazza továbbá az adóévet és a termék applikációs kódját, valamint a „Cigaretta” szöveget tartalmazza.

Az adójegy bal oldali szélén kizárólag erre a célra gyártott, egyedi arculattal és védelmi elemekkel ellátott hologramfólia van elhelyezve.

Anyaga: Speciális, kizárólag erre a célra gyártott papír.

Sorszám: Egyszer háromkarakteres és egyszer kétkarakteres betűjelből (X) és nyolc számból (0) álló sorszám. (XXX0000000XX0). Adójegy mérete: 44x20 mm

Ezen kívül megkülönböztetünk még finomra vágott fogyasztási dohány adójegyet, egyéb fogyasztási dohány adójegyet, szivar adójegy, szivarka adójegy. Ezen adójegyeknek a fent leírtak szerint kell megfelelni a hamisítás ellen, mind méretben, mind sorszám, anyag tekintetében, hologrammal ellátva.

4.4.2. 2012 évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről

„A trafiktörvény hatályba lépését követően 2013. július 1-től dohánytermék-kiskereskedelem folytatásakor mindenkor arra kell törekedni, hogy dohánytermék értékesítése a fiatalok előtt elzárt módon történjék, illetve dohánytermék a fiatalok számára ne legyen hozzáférhető. A dohánytermékek kiskereskedelme Magyarországon kizárólagosan az állam hatáskörébe utalt tevékenység, melynek gyakorlását az állam a koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvény (a továbbiakban: „Ktv.”), és e törvény rendelkezéseinek megfelelően megkötött koncessziós szerződéssel meghatározott időre átengedheti. „⁶

A dohánytermék kiskereskedelmét csak érvényes koncessziós szerződéssel lehet folytatni, melynek megkötésének előkészítésére a miniszter 100%-os állami tulajdonban lévő zártkörűen működő nonprofit részvénytársaságot alapít. (Nemzeti dohánybolt 4.2. ábra)

4.2. ábra Forrás: MTI, Mészáros János

Olyan településen, ahol az állandó lakosok száma a kétezer főt nem haladja meg, legfeljebb egy, kétezer főt meghaladja, legalább egy, és minden kétezer fő lakos után további egy jogosult végezheti. Olyan településen, ahol jelentkező hiányában az állam koncessziós szerződést nem tud kötni, ott az állami dohány monopólium mozgóbolt útján értékesíti a dohányterméket, továbbá a fentiekől eltérően, ha egy város - e törvény kihirdetésének napján - kerülettel is rendelkezik, úgy ennek alkalmazásakor településen a

⁶ Forrás: Complex.hu, idő: 2014-06-04, cím: <http://www.complex.hu/kzldat/t1200134.htm/t1200134.htm>
2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről

város területét kell érteni. Minden egyes dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultság átengedésére külön nyilvános pályázatot kell kiírni.

4.4.3. A dohányfogyasztás pozitív és negatív gazdasági hatásai

A dohányfogyasztás bevételi oldalát vizsgálva rengeteg pozitív hatása van az állami költségvetésre, ugyanis a dohányfogyasztó ember a legbiztosabb adóalany, mely az államnak jelentős bevételi forrásként szolgál, mivel a dohányt az adózás szempontjából ideális fogyasztási cikknek tekintették hosszú idő keresztül, tekintettel arra, hogy nem életszükségleti cikk, mégis széles körben fogyasztják és az iránta való kereslet viszonylag rugalmatlan, így biztos és könnyen kezelhető állami bevételt jelent mindenkor.

A dohány gyártása ugyanakkor hozzájárul a nemzeti össztermeléshez is, és a dohányárura kivetett adók is jelentős bevételt jelentenek. Ezen felül a dohányzó emberek korai elhalálózása miatt kevesebb szociális ellátást, valamint nyugdíjat kell az államnak kifizetnie, továbbá csökken a betegek kezelésének költsége is.

2012-ben a dohányzással kapcsolatos állami bevétele 344,7 milliárd forint volt.

2013-ban 311,6 milliárd forint.

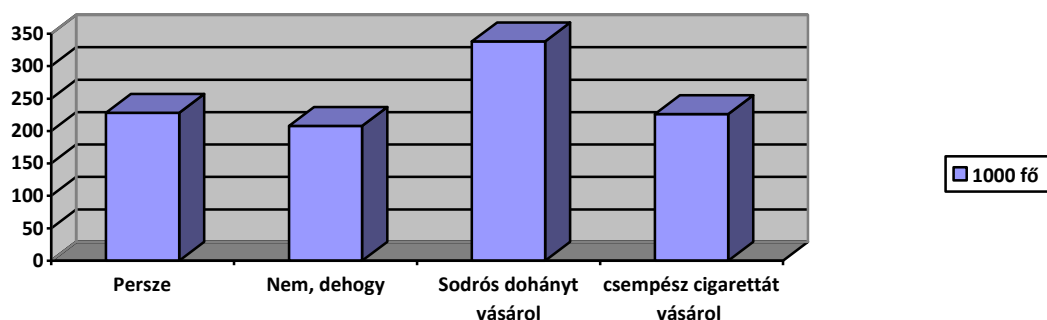
A fenti pozitív hatások mellett természetesen negatív hatása is van a gazdaságra, mivel a fogyasztó előtérbe helyezi a dohány megvásárlását olyan fontosabb szükségleteket megelőzve, amely a gazdaság számára nagyobb nyereséget jelenthetne.

A dohányzás a dolgozók termelékenységére is káros hatással van, mert egy elvégzett kutatás becslése szerint egy dohányzó dolgozó átlagosan heti 2,5 órát tölt el a cigarettaszünetekkel. Emellett a sorozatos jövedéki adóemelések miatt megnőtt a feketekereskedelem is, mely szintén gazdaságunktól vonja el a bevételeket. A legforgalmasabb helyeken működő dohányboltokat bezárják (2014. május 31.), melyek előreláthatóan tovább fogják csökkenteni az állami költségvetési bevételeket. Vegyünk például egy átutazó személyt, aki ez idáig Magyarországon vásárolta meg a dohányt, mivel itt olcsóbban hozzájutott, mint a környező országokban, azonban a benzinkutakon lévő trafikok megszüntetésével már nem motivált abban, hogy hazánkban vásároljon dohányárut, mivel nem esik útba, így nem fog letérni az autópályáról azért, hogy dohányt vásároljon.

4.5. A dohánytermék jövedéki adójának hatásai

A Nemzeti Adó-és Vámhivatal honlapjának tanúsága szerint jelenleg 5994 jövedéki engedéllyel rendelkező nemzeti dohánybolt működik. Több mint 40.000. árusítóhelyen lehetett a trafiktörvény bevezetéséig dohánygyártmányt kapni, azonban a törvény hatályba lépését követően az árusítóhelyek száma közel 6000-re csökkent. Ebből is látható, hogy a foglalkoztatottak száma mindenképpen csökkent, másrészt, mivel szigorúbbak a dohányvásárlási szabályok, így jóval kevesebben tudnak Nemzeti Dohányboltban, legálisan dohányárut vásárolni. A jövedéki adó nagysága folytán egyre többen vásárolják a „sodrós dohányt”, amelynek jövedéki adókötelezettsége jóval alacsonyabb a kiskereskedelmi forgalomban kapható dobozos kész dohányhoz képest. Tehát az olcsóbb termék vásárlásával, a kevesebb vásárló számmal egyértelműen kevesebb a jövedéki adóból való bevétel. Itt kell megjegyezni, hogy a nagyon magas jövedéki adó, és a fenti szigorítások, valamint az uniós keresettől elmaradt bérek folytán egyre többen fordulnak a feketekereskedelem felé.

Egy közvélemény-kutatás szerint, (lásd 4.3 ábra) ahol azt a kérdést tették fel 1000 embernek, hogy „ön megveszi a drágább cigit? A válaszadók közül 228 válaszolta azt, hogy „persze”, 208 válaszolta, hogy „nem, dehogy”, 338-an tették le a voksukat a sodrós dohány mellett, míg 226 válaszadó felelte azt, hogy „kipróbálom a csempész cigarettát”. Ebből is látható, hogy a sodrós dohánytermék vásárlása iránt megnövekedett az igény a kedvező ár-érték arány miatt. Az is kitűnik ezen kutatásból, hogy a feketekereskedelem is egyre nagyobb méreteket ölt.

4.3. ábra közvélemény kutatás: Forrás: <http://index.hu/gazdasag/2013/11/21> (saját készítés)

Téves az a következtetés, miszerint a „Trafiktörvény” hatályba lépésével Magyarországon a dohányzó emberek száma csökken, mert a fenti diagram is jól mutatja (6.ábra), hogy a feketekereskedelem is egyre nagyobb méreteket ölt. Ez magyarázható két okkal, az egyik maga a dohányáru árának, jövedéki adójának emelkedése, míg a másik, a vásárlás feltételeinek szigorítása.

Tekintettel arra, hogy a termékek ára folyamatosan emelkedik, úgy szintén a jövedéki adó mértéke is, azonban az átlagkeresetek az uniós szintet meg sem közelítik sehol, egyre többen kényszerülnek belépni a feketekereskedelembe. Az államvezetés ezt természetesen a törvény pozitív hatásaként említi, miszerint Magyarország lakosságában csökken a dohányzó emberek száma, a fenti adatokat nem figyelembe véve.

5. Dohánygyártmányok ellenőrzési tapasztalatai

A Jövedéki törvény a jövedéki termékek ellenőrzésének tekintetében széles skálát nyújt az ellenőrzést végzők részére. A 111.§-ban sorolja fel azokat a helyszíneket, ahol ha jövedéki terméket árulnak jogosult ellenőrizni.

Felsorolnám a dohánygyártmányok felkutatása tekintetében milyen ellenőrzéseket hajthat végre a NAV jövedéki járőrei: a kiskereskedelmi üzlethelységek teljes körű átvizsgálása; az illetékes vezető végzése alapján, amely azonosított és a forrás ellenőrzött helyről származik, hogy ott helységellenőrzést hajthat végre az illegálisan beszerzett, tárolt jövedéki termékek felderítése céljából; közúton megállíthatja és ellenőrizheti a járműveket, szállítmányaikat, az üzemanyag tankból mintát vehet; közterület ellenőrzéseket végezhet, annak keretében a személyek és csomagjaik átvizsgálását végezhetik; posta küldeménycsomag ellenőrzése.

5.1. Jövedéki bírság kiszabása lefoglalt dohánygyártmány esetén

Egy esetpélda segítségével szeretném bemutatni, hogy a NAV Pest Megyei Vám-és Pénzügyőri Igazgatóságán hogyan végzünk el egy helységátvizsgálást jövedéki jegyzőkönyv bemutatásával és milyen módon szabjuk ki az adójegy nélküli dohánygyártmány után a jövedéki bírságot.

"Példa Péter"⁷ jövedéki törvénsértést követett el, ezért 186.900 Ft (száznyolcvanhatezer-kilencszáz forint) jövedéki bírság, 5.575 Ft (ötezer-ötszázhetvenöt) jövedéki adó, valamint 1.326 Ft (egyezer-háromszázhuszonhat forint) áfa, összesen 193.801 Ft (százkilencvenháromezer-nyolcszázegy) Ft megfizetésére kötelezte a hatóság.

A határozat indoklása, tényállás:

2014. március 2. napján a NAV Pest Megyei Vám-és Pénzügyőri Igazgatóság Igazgatója által kiállított 111/2014 ügyiratszámú helység átvizsgálási végzése alapján a NAV PMVPI járőrei megjelentek jövedéki ellenőrzés megtartása céljából a 2040 Budaörs, Minta utca 500.⁸ szám alatti ingatlanon, ahol ellenőrzött és azonosított információk alapján Példa Péter adójegy nélküli fogyasztási dohányt tárol és értékesít. Az

⁷ szakdolgozathoz kitalált személy

⁸ szakdolgozathoz kitalált ingatlan cím

ellenőrzés a végzés átadásával kezdődött, melyet az ellenőrzött személy elolvasás után átvett két fő hatósági tanú jelenlétében. Az eljárásban Példa Péter működött közre, akit a pénzügyőrök jogszabályok alapján szabályosan eljárva nyilatkoztatták arra, hogy az ellenőrzendő ingatlanban található-e adózás alól elvont jövedéki termék, melyre nemleges választ kaptak. A fenti személy nyilatkozata után a pénzügyőrök az ingatlan minden helyiségét alaposan átvizsgálva az ingatlan padlásán egy szemetes zsákba becsomagolva találtak 1 csomag összesen 0,25 kg súlyú finomra vágott dohányt. A fürdőszobában elhelyezett mosógépben szintén ugyanekkora mennyiséget (1 csomag, 0,25 kg súlyú) finomra vágott dohányt, továbbá az épület pincéjében egy használaton kívüli fagyasztóládában elhelyezett szintén szemeteszsákban tárolt 12 csomag összesen 7,5 kg súlyú vágott dohányt találtak. Az előtalált összesen 8,0 kg súlyú vágott dohányt Példa Péter sajátjának vallotta, melynek megvásárlását semmilyen okirattal, számlával természetesen igazolni nem tudta. A feltalált vágott dohány súlyát a fenti ingatlan mellett lévő boltban elhelyezett és használt mérleggel állapították meg együttesen. A pénzügyőrök a szemetes zsákok lefoglalását külön határozatban rendelték el, melyeket hivatalosan ellenjegyzett szalagzárral lezártak, és beszállították a hivatalhoz.

Példa Pétert, mint lefoglalást elszenvedőt a helyszínen nyilatkoztatták, melyben elismerte, hogy mindezen feltalált dohányt egy számára ismeretlen személytől vásárolta 10.000 Ft-ért. Fenti személy azt is előadta a jegyzőkönyvben, hogy ezen dohányt tovább kívánta értékesíteni. Fontos a nyilatkozata is a lefoglalást elszenvedőnek, mivel az eljárás alatti jelenléte szükséges, illetve azon nyilatkozata is, hogy az a felvett jegyzőkönyvben foglaltak a valóságnak megfelelnek. A fentiek miatt a hatóság jövedéki eljárást indított Minta Péter ellen.

2003. évi CXXVII. Törvény 114.§ (1) bekezdése szerinti jövedéki bírság alapja az adózás alól elvont termék mennyisége és a bírság megállapításakor hatályos adómérték - a (2) bekezdés g) pont szerinti adózás alól elvont termék esetében az 52. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott adómérték, az 52. § (1) bekezdés f) pontja szerinti, nem közúti járművek üzemanyagaként, vagy nem egyéb motorikus célra értékesített importált vagy felhasznált adózás alól elvont termék esetében az 52. § (1) bekezdés f) pontja szerinti legmagasabb adómérték - alapján számított adó, illetve a szőlőbor esetében az adózás alól elvont termék literben mért mennyisége és 30 forint szorzataként meghatározott összeg. A jövedéki bírság mértéke a bírságalap kétszerese, de legalább 30 ezer forint.⁹

⁹ 2003. évi CXXVII. Jövedéki törvény 114.§ 3. bekezdés

A lefoglalt adójegy nélküli finomra vágott fogyasztási dohány kiskereskedelmi árát a Magyarországon kiskereskedelmi forgalomban kapható egyik legolcsóbb termék kiskereskedelmi árának figyelembe vételével határoztam meg, amely a Primus Blue 40 gr/csomagos finomra vágott fogyasztási dohány ára, ami 580 Ft/40 gr.

Tehát Példa Péter jegyzőkönyvi nyilatkozata szerint 8,0 kg dohányterméket vásárolt, így a jövedéki bírság mennyiségének alapjául ezt vettem. A finomra vágott fogyasztási dohány kiskereskedelmi ára: 10 g-ra $580/4 = 145,00$ Ft, így 1 kg ára 14.500 Ft-ra jön ki. Ebből kiszámítva a lefoglalt mennyiség értéke pedig $14.500 \times 8 = 116.000$ Ft.

Ha a termék jövedéki adóját kívánjuk kiszámítani, ahhoz természetesen tudni kell, hogy a finomra vágott fogyasztási dohány jövedéki adójának a mértéke – a mai napon is hatályos Jöt. 97. §. (1) bekezdés c) pontja alapján – a kiskereskedelmi ár 52 %-a, de legalább 12 460 Ft kilogrammonként. Tehát a jövedéki adó számítása szerint a számított jövedéki adó: $(116.000 \text{ Ft} \times 0,52) = 60.320 \text{ Ft}$. Azonban mivel a dohánytermék 1 kilogrammra vetített jövedéki adója 7.540 Ft, és ez nem éri el a 12.460 forint/kilogramm minimum adót, tehát a jövedéki adó mértékét a mindenkor minimum adó összegével kell megállapítani, vagyis mindezeket figyelembe véve a jövedéki adó összege: $8,00 \text{ kg} \times 12.460 \text{ forint/kg} = 99.680 \text{ Ft}$ lenne, azonban a lefoglalt, majd később elkobzott, megsemmisített termék után nem kell jövedéki adót fizetni.

5.1.2. Jövedéki adó kiszámítása

A jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. Törvény 114.§ (3) bekezdése szerint a jövedéki bírság mértéke a bírságalap kétszerese, vagyis $99.680 \text{ Ft} \times 2 = 199.360 \text{ Ft}$. A jövedéki bírság minimum összege 30.000 Ft, és mivel a 199.360 Ft-os bírság meghaladja a minimum kiszabható jövedéki bírságot, így annak összege a 199.360 Ft.

Természetesen a kiszabott jövedéki bírság mérséklését lehetővé teszi a jogalkotó a jogszabályban külön meghatározott eseteken kívül, vagyis a Jöt. 116/A.§ (2) bekezdése szerint nincs helye – sem hivatalból, sem kérelemre – a jövedéki bírság mérséklésének, ha a jövedéki bírság kiszabása cukorkefrével, denaturált alkoholtermékkel vagy abból előállított alkoholtermékkel, adójegy nélküli, hamis, hamisított vagy jogosulatlanul megszerzett adójeggyel ellátott dohánygyártmánnyal összefüggésben elkövetett jogsértés miatt történt.

A NAV Pest Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága a Jöt. 116/A. § (1) bekezdésében foglaltakat az eljárás során nem alkalmazta, mivel a lefoglalást szenvedő a jövedéki törvénysértést adójegy nélküli dohánygyártmánnyal összefüggésben követte el.¹⁰

A jegyzőkönyvben is elismert 8 kg-nyi finomra vágott dohányt a hatóság lefoglalta, így jövedéki adófizetési kötelezettsége nem keletkezett Példa Péternek, mivel a lefoglalt dohány elkobzását, megsemmisítését lehet elrendelni, és ilyenkor a jogszabály kimondja, hogy nem keletkezik jövedéki adófizetési kötelezettség.

Ezen eljárást követően a hatósági ügyintéző a fenti mennyiségű feltalált finomra vágott dohány elkobzását és megsemmisítését rendelte e. A jövedéki bírságot a közreműködő Példa Péter nyilatkozata alapján számoltam ki, miszerint 8 kg vágott dohány után került jövedéki bírság kiszabásra külön határozatban. Mint már fentebb említettem, mivel lefoglalt termékről van szó, így esetében jövedéki adófizetési kötelezettség nem keletkezik, tekintettel arra, hogy az árut az eljárás folyamán elkobozta a hatóság, majd megsemmisítését rendelte el.

A kiszabott és beszedett jövedéki bírság fedezi adott esetben az adózás alól elvont jövedéki termék után fizetendő adó összegét.

5.2. Ellenőrzési tapasztalatok

Tapasztalataim alapján, akik adójegy nélküli cigarettával kereskednek, egyre jobban megnehezítik a hatóság dolgát. A közúti szállításkor megfigyelő autókat küldenek a szállítmány előtt, hogy kiszűrjék az esetleges közúti ellenőrzéseket és az ezzel járó hatósági eljárást. Ugyanakkor az is elmondható, hogy az ezzel üzletszerűen foglalkozó emberek személyi köre konstans. A közterületen történő árusítás végző személyek nap mint nap ugyan azok. A szolgálati járműveket már jól ismerik, hiába fedett rendszámú autóval közelítünk az árusítás színhelye felé. A figyelő embereik már az utcasarkokon állva figyelmeztetik őket, hogy ellenőrzés jön és van idejük elszaladni vagy a terméket a járőrök elől elrejtetni. Ha sikerül elkapni őket, csak a lefoglalási végzés az ami érdekli őket, hiszen azon tételesen, fajtánként és darabszámra felvan sorolva, hogy milyen mennyiségű dohánygyártmány került elvételre tőle. Ezt később a megbízójának átadja, ezáltal tud elszámolni a keletkezett pénzhiánnyal. Majd az ellenőrzési jegyzőkönyvet aláírása és elismerő nyilatkozata után, hogy elkövette a cselekményt, átveszi, és abban a pillanatban ki is dobják a legközelebbi kukába. Tudják jól, hogy a jövedéki bírságot, ha

¹⁰ 2003. évi CXXVII. Jövedéki törvény 116/A. § (1) bekezdés

nem fizetik meg akkor adók módjára tudják behajtani tőlük. Lakcímük nincs, jövedelmük nincsen, amelyből be lehetne nemfizetést követően hajtani a keletkezett jövedéki bírságot. Emiatt érezzük mi úgy jövedéki járőrök, hogy a jövedéki törvénynek nincsen igazán olyan szankciórendszere, ami miatt ezen emberek akár csak elgondolkoznának azon, hogy felhagyjanak az illegális árusítással. A dohánytörvény hatályba lépése óta, amely a fiatalok dohánygyártmányhoz jutása jelentősen megszigorodott, emiatt ők is a könnyebbik és olcsóbb utat választják vásárlásuk során.

5.2.1 Javaslatok

Mint a szakdolgozatomból is kitűnik a feketekereskedelem egyre erősebb méreteket ölt, a dohány behozatala igen jól jövedelmező jelenleg országunkban, tekintve a cigaretták árait, illetve a jelenlegi bérezés arányát. Azt gondolom, jogalkotók ezen nagyon sokat tudnának javítani, a jogszabályok megváltoztatásával. Ha vesszük azt, hogy egy NAV pénzügyőr a helyszínen csak jövedéki adót illetékes megállapítani, és jövedéki bírság kiszabására van lehetősége, addig egy rendőrhatóság egy ugyanilyen szituációban szabálysértési eljárást indít.

Akik feketekereskedelemmel foglalkoznak, általános tendencia, hogy bejelentett munkahellyel nem rendelkeznek, illetve legtöbb esetben semmilyen vagyonuk nincsen. A jövedéki adó, és a jövedéki bírság kiszabását követően, annak meg nem fizetése miatt adók módjára lehet(ne) csak behajtani, azonban jövedelem és ingatlan vagyon nélkül ez nem lehetséges.

Ugyanakkor a szabálysértési eljárásban kiszabott bírság meg nem fizetését követően a hatóság azt közérdekű munkára, illetőleg elzárásra változtatja át, effektív büntetés jellege van.

Álláspontom szerint, ha a jövedéki bírságot – meg nem fizetése esetén – is át lehetne változtatni közérdekű munkára, avagy elzárásra, biztosan visszatartó erő lenne.

Nem lehet szó nélkül hagyni azokat az embereket sem, akik adójegy nélküli dohánytermékeket vásárolnak, nem csak azt kéne szankcionálni, aki árusít, hanem

belevenném a szabálysértési törvénybe azt is, hogy aki adójegy nélküli cigarettát vesz, szándékos szabálysértési cselekményt valósít meg.

Amíg lesz kereslet az adójegy nélküli dohánygyártmányoknak addig az árusítóknak is megmarad a „munkahelyük”.

Másik nagyon fontos dolog, ami már tulajdonképpen akár nyomozati cselekményként is szolgálhatna, a köztereken elhelyezett térfigyelő kamerák célirányos használata. Ugyanis ezen embereknek, akik feketekereskedelmet folytatnak, köztudott, hogy igen nagyszámú úgynevezett „figyelőemberekkel” vannak körbevéve, akik a hatóság tagjait figyelik, és ha látják, hogy ellenőrzés közeleg, akkor egyszerűen el tudják a dohányt rejteni. Azonban, ha több, kifejezetten célirányos térkamera kerülne felszerelésre – egyenesen ennek okául – azok észrevétlen módon tudnák segíteni a hatóság nyomozati munkáját.

Mindenképpen szükséges és fontos dolgok volnának ezek, ugyanis, ameddig a feketekereskedelem tagjai tudják, hogy a hatóság keze a jogszabályok folytán meg van kötve, ők szabadon, bátran folytathatják cselekményüket. Tehát én, személy szerint a jogszabályváltozásban látnám a legtöbb esélyt arra, hogy a feketekereskedelmet kiszorítsuk az országból, ami olvasatomban azt jelentené, hogy a pénzügyőrök hatáskörébe is bekerülne a szabálysértési eljárás megindítása.

Mindemellett az egyik legfontosabb dolog volna, amivel ezt határozott álláspontom szerint igen hatékonyan lehetne javítani, hogy nem csak a dohány árának uniós szintre, való felvitelére kellene törekedni, hanem a munkabérek is uniós méreteket öltenenek, a feketekereskedelem igen nagy hányada fehéredne ki, mert akkor az emberek nem kényszerülnének ilyen cselekmények elkövetésére, ami álláspontom szerint a bűncselekmény határát súrolja, összehasonlítástól függetlenül.

5.3. Összegzés

Jelen szakdolgozatomban igyekeztem bemutatni a jövedéki adó fontosságát, ezen belül a dohánygyártmányokét a központi költségvetésben. A költségvetés fontossága nagyban befolyásolja Magyarország tovább fejlődésének az irányát. Ezen múlik az, hogy a kötelező állami feladatok minél magasabb szinten kerüljenek megvalósításra, hiszen az állam a bevételeiből tudja a kötelező közkiadásokat finanszírozni. Nagyon fontos lenne végre, hogy az országnak legyen egy olyan költségvetése, amely nem deficittel, hanem szufficittel kerülne elfogadásra. Bemutattam a hatályos adózási rendszert, ezen belül az adófizetéseket emeltem ki, milyen adófizetési kötelezettségünk keletkezhet, melyek azok a fogyasztási adók. Bemutattam a jelenleg hatályos jövedéki törvényt, azon belül a jelenleg jövedéki törvény hatálya alá tartozó jövedéki termékeket, a hozzájuk tartozó adómértékekkel. Ezt követően a dohánygyártmányokat emeltem ki közülük és egy esetpélda segítségével igyekeztem bemutatni egy eljárást a NAV Pest Megyei Vám-és Pénzügyőri Igazgatóságán, hogyan járunk el és szabjuk ki a jövedéki adót és bírságot. Javaslatot tettem, hogy hogyan lehetne esetlegesen

A kiadásokra azért nem térek ki, mert a szakdolgozatom az adó bevételekre irányult, azon belül is a jövedéki adóra. Remélem dolgozatom rámutatott a „feketegazdaság” egyre nagyobb visszaszorításának a fontosságára. Amennyiben nem jönnek a központi költségvetésbe az adóbevételek, úgy újabb és újabb adókat fog a kormány kivetni ezek pótlására. Ezért tartom fontosnak, hogy mindenki képességeihez mérten egyenlő mértékben járuljon hozzá a központi költségvetéshez és betartsa a jogszabályokat.

Véleményem szerint a kialakult jövedéki szabályozásban a gondok gyökerét az igen magas és véleményem szerint az indokolatlanul magas jövedéki adók mértékében kellene keresni. Azon egyének számára, akik rövidtávon, de sok illegális haszonra szeretnének szert tenni a jövedéki szakterületen a magyar jövedéki szabályozás nyitott könyv. A Jö- ben olyan magasak a jövedéki adók, hogy nagyon kis mennyiségű illegálisan előállított, vagy illegálisan beszerzett jövedéki termék eladásából igen magas anyagi haszonra tud szert tenni az, aki ezen a területen próbál szerencsét. Hosszútávon megoldást jelentene a jövedéki termékek után fizetendő jövedéki adók „drasztikus” mérséklése, így nem lenne igény a törvény kijátszására és ezzel egyidejűleg a „feketegazdaság” fellendülésére, erősödésére sem nyílna mód. Véleményem szerint a feketegazdaság térhódítása,

erősödése és a jövedéki adók emelése egyenes arányban áll egymással, miszerint minél jobban emelkedik a jövedéki termékek után fizetendő jövedéki adók mértéke annál kifizetődőbb lesz az illegális gazdaságban tevékenykedőknek a szerepvállalása.

6. IRODALOMJEGYZÉK

Felhasznált Jogszabályok:

-2011. évi CXCV. Törvény az államháztartásról

- 368/2011. (XII. 31.) Korm. Rendelet

- 2003. évi XCII Törvény Adózás rendjéről

2010. évi CXXII. Törvény Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

2012. évi C. Törvény Büntető Törvénykönyvről

2003. évi CXXVII. Törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól

8/2004 (III.10.) PM rendelet a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról

2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről

95/59/EK Tanácsi irányelv dohánygyártmányok fajtáiról

Felhasznált kötetek:

Dr. Herich György-Adótan 2014, kiadó: Penta Unió Kiadó

Kurtán Lajos- Közgazdaságtan, kiadó: Elte Eötvös Kiadó

Adó-és Vámértékesítő - Adókülönszám 2014, XXIV. Évfolyam, 2013.12.13. -
Reálszisztéma Dabasi Nyomda Zrt.

Internetes hivatkozások:

Forrás: Magyarország.hu, ideje: 2014-05-10.,
cím: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=142897.263573
2011. évi CXCV. Törvény az államháztartásról

Forrás: Magyarország.hu, ideje: 2014-05-20,
cím: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=75807.256088
2003. évi XCII Törvény Adózás rendjéről

Forrás: Magyarország.hu, idő: 2014-05-04, cím:
http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=76336.255490
2003.évi CXXVII. Törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának
különös szabályairól

Forrás: Complex.hu, idő: 2014-06-04, cím:
<http://www.complex.hu/kzldat/t1200134.htm/t1200134.htm> 2012. évi CXXXIV. törvény
a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről